„საქართველო ჯერ ქართველებისათვის!“

ორშაბათი, მარტის 10. (თებერვლის 25). 1919 წელი.

№ 38.

ქართული ნაციონალური პოლიტიკის ორგანო.

ფასი 1 მან. 50 კაპ.

ყოველ-კვირეული საორშაბათო გაზეთი

სახალი კლდე

ხელის მოწერა და განცხადებანი მიიღება დილის 10 ... საათიდან 3 საათამდე.

კონტორა ქართულ კანცელარიაში, სასახლის ქ. № 5

ტელეფონი № 18—31.

29 / 1919 5-

ეროვნული ბიბლიოთეკა

... 22/III 50 ... № 29.

მიიღება ხელის მოწერა 1919 წლისათვის

ყოველ კვირეულ, საორშაბათო გაზეთ „სახალ კლდე“-ზე.

გაზეთის ფასი წლის დამლევამდე 40 მან. | ნახევარი წლით 25 მან. | სამი თვით 15 მან. | ერთი თვით 5 მან.

შინაარსი

გრ. ვეშაპელი. სოფელი და პარტიები.
საკვირაო მიმოხილვა. კარჩხოვის პროცესი „კლდის“ წინააღმდეგ. — ვაჭარ-მრეწველთა ფონდის ბედი.
დ. კახელი. დამარცხებული და გამარჯვებული პარტია.
რ. გაბაშვილი. ღია წერილი სამს ნაცს.
ს. იორდანიშვილი. ზღვის სტუმარი.
რაც სოციალ-დემოკრატიული პოლიტიკა.
მ. ბექაია. საით მიდის კავკასია?
გ. ლ. ...
მ. ლ. ... ფრონტზე.
ლ. მაჭავარიანი. „მეოცნებე ნიამორები“ (ბიბლიოგრაფია).
რიხტერის. სოციალისტური რესპუბლიკა (ფელეტონი).
ლ. გუგუშვილი. ... (ლექსი)
კორესპონდენცია ა. ს. ჩხოუმელიდან და ილემიდან (ზემო იმერეთი).

ჩვენი პარტია (ახალგაზრდათა ორგანიზაცია)
ქართლის მეურნეთა კრება
ბოლშევიკები დამფუძნებელი კრების არჩევნებში
სომხების ინფორმაცია ახალციხეზე
სამხედრო სასამართლოში.

უკანასკნელი ცნობები (კვირის ტელეგრამები და ამბები მეხამე გვერდზე).

და გამოვიდა ახალი წიგნი.

გრიგოლ ვეშაპელის

სიტყვები ნათქვამი პარლამენტში

(ეროვნულ საბჭოში)

1. დამოუკიდებლობის გამოცხადება
2. მთავრობის საპასუხო დეკლარაცია
3. საქართველოს დროშა
4. ომი სომხეთთან
5. ზავი სომხეთთან
6. მიწის საკითხი

ფასი 3 მანეთი.

წიგნის საწყობი:
... თბილისი, სასახლის ქუჩა № 5.
ქართული კანცელარია. ტელ. 18—31.

„ბოლშევიზმი“ და ევროპა.

თბილისი, მარტის 10.

სოფელი და პოლიტიკა.

საქართველოს სახელმწიფოს საძირკველი რომ სოფელშია და არა ქალაქში, ამას ყველა გრძნობს.

ვისი იმედი აქვს სახელმწიფოს, როცა ჯარსა ან და ხაზინას აწყობს, — გაღლეტილი ქალაქისა თუ ყაირათიანი სოფლის? ქალაქი ხომ უფრო სოფლის ნაყოფის ჭამას უნდება, ვიდრე სახელმწიფოსათვის ფულისა და სისხლის დახარჯვას.

მაგრამ საქართველოს სახელმწიფოს საქმიანობა დღეს ქალაქის ინტერესებზეა აშენებული და არა სოფლისაზე.

საქართველოს დღევანდელი მმართველი პარტიას მარქსის სახარება სწამს და სახელმწიფოს ისე აშენებს, რომ ნიადაგი გაამზადოს სოციალიზმისათვის.

მართალია, დღეს ჩვენი სოციალ-დემოკრატია საქართველოს დამოუკიდებლობას იცავს, მაგრამ ვაი ამ დაცვას.

რამდენიმე თვის წინად გაზეთ „ერთობას“, რუსეთის ქალაქთა და ერობის მოღვაწენი ყრილობაში რომ შეიკრიბნენ, ენამ ასე უთხრა:

„ჩვენ მეზობლად რომ სოციალისტური ანტანტისა წარმოშობა იქნება, ჩვენ მაშინ გაქრებოდით იმ წყვდიადის გამოღვიძების და თუ ამისათვის საჭირო იქნება, დამოუკიდებლობას შევწირავთ კიდეც ჩვენ მიზანსო“... ცხადია რომელ „მეზობელზე“ აქ ლაპარაკი — რუსეთზე, რასაკვირველია...

თვით საქართველოშიც, როგორც ეს თავის წინანდელ მოხსენებაში აღიარა ბ-მა ნ. ჟორდანიამ, სოციალ-დემოკრატიული სამინისტრო იმას ცდილობს, რომ თავისი ეკონომიური მოქმედებით სოციალიზმისათვის გამოსადეგი პირობები შექმნას...

ეს პირობები ბოლოს და ბოლოს ნიშნავს კაპიტალიზმის განვითარებას.

და აი, მაშინ, როცა რუსეთსა და გერმანიაში კომუნისტური ბოლშევიკური პარტია სოციალიზმს ეძლევა ახორციელებს და კაპიტალიზმს სპობს, საქართველოში სოციალ-დემოკრატიული, მენშევიკური პარტია აუცილებლად სცნობს კაპიტალიზმის განვითარებას ჩვენში და თან მორცხვად აცხადებს, რადგან ამ საქმეში ჩვენს „უკეთეს“ ბურჟუაზიულ პარტიას ვერ ვენდობით, ჩვენ თვითონ უნდა ვზიდოთ ეს ტვირთიო!... მართლაც რომ „კეთილი“ უნდა იყოს ასეთი პარტია!..

უკანასკნელი ამბავი სოციალ-დემოკრატიული პოლიტიკისა არის სამინისტროების გადაჯგუფება და ყველაზედ უფრო მნიშვნელოვან ალაგზე სახალხო მეურნეობის მინისტრათ არა სოციალისტის, ბ-ნ იური ფალავას მოწვევა... მას აბარებენ შემდეგ დეპარტამენტებს: ფინანსებს, ვაჭრობას, სახოფლო მეურნეობას, მიმოსვლას და შრომას;

ნ. ხომერიკი უთმობს თავის ალაგს ბ-ნ ი. ფალავას!.. რისთვის, ალბათ სულ ამ ნეტარხსენებული კაპიტალიზმის განმტკიცებისათვის!.. ბ-ნი იური ფალავა ხომ ძალიან ახლობელ „საქმიან“ დამოკიდებულებაშია ქართველ „მარკიზ კარაბაზთან“, ბ-ნ აკაკი ხოშტარიასთან და დიდხანს მასთან ესახურებდა კიდეც...

რითი აიხსნება ასეთი ნდობა ჩვენი მთავრობისა ხოშტარიას ფირმასთან? — თუ იდეურად დავაყენებთ საკითხს, ალბათ მხოლოდ იმით, რომ ჩვენს სოციალ-დემოკრატებს როგორც მარქსისტებს უნდათ კაპიტალიზმის მოწყობა სოციალიზმის „ვარდის“ გასაზრდელათ..

კაპიტალისტებს რაღა უნდათ? რატომ ეძლევა ჩვენს სოციალისტურ მთავრობას ხოშტარიას ფირმა და მისთანა მმართველობის-ავრცელოდ ... რომელნიც მარქსისტები არიან. წოდმა მარქსისტები კი არა უკეთესი მარქსისტები! ჩვენს კაპიტალისტებს სწამთ — უნდათ კაპიტალიზმი — კიდეც თანამშრომლობენ ამ საქმეში სოციალ-დემოკრატებთან... მათ არ უნდათ, რომ მერმე ეს კაპიტალიზმი სოციალიზმით შეიცვალოს, მაგრამ თუ მოხდება ასე, მაინცა და მაინც არც ამის ეშინიათ: — ვინ იცის ეს როდის იქნება, მანამდის კი ბევრი ქართული „საქმის“, გერმანულის „გეშეფტის“ ან და ფრანგული „აფერის“ გაკეთება შეიძლება!

ვინ ვის მოატყუებს და ვინ ვის გამოიყენებს! ვინ იცის, იქნებ ორივეს რუსულ-გერმანულმა „კომუნიზმმა“ წამოუსწროს და ჟორდანია — ხოშტარიას კაპიტალიზმი და მენშევიკურ სოციალიზმს ორივეს კუდით ქვა ასროლოს!..

მაგრამ ეს ... მომავლის საკითხია!..

დღეს კი საქმე იმაშია რომ მთავარი ძალა საქართველოს სახელმწიფოსი, სოფლელი, მიწის მესაკუთრენი, უმთავრესად გლეხობა, იჩაგრება ეკონომიურადაც და პოლიტიკურადაც მთავრობის პარტიის კაპიტალისტური სოციალისტური საქმიანობით.

საქონლის გატანა და შემოტანა (ექსპორტი იმპორტი), ფულის ბეჭდვის საქმე, გადასახადების განაწილება, ტარიფები — ყველა ეს კითხვები ერთი მუჭა მოსპეკულანტე კაპიტალისტების ხელშია, რომელთაც თავიანთი კაცები ჰყავთ როგორც პარლამენტის კომისიებში, ისე სამინისტროების დეპარტამენტებში და რომელთაც სოციალ-დემოკრატიული მთავრობა ყურს უგდებს, ზოგჯერ იმიტომ, რომ ხელინდელ სოციალისტური კვერცხებს გამოელის ამ კაპიტალისტური ქათმიდან და ზოგჯერ იმიტომ, რომ დღევანდელ ფულის კვერცხებსაც აყრევინებს თუმცა ეს კვერცხები ოქროსი კი არა, ქაღალდის იყოს!..

სოფლის მესაკუთრეთა, გლეხობის ინტერესები ეწირება მოპროლეტარო და მოკაპიტალისტე სოციალ-დემოკრატიულ პოლიტიკას...

მართალია, დღეს ამ სოფლის მესაკუთრეთა, ამ გლეხობის მეტი წილი ისევ სოციალ-დემოკრატიას მისდევს, მაგრამ ეს იმის ბრალია, რომ სოციალ-დემოკრატიული პარტია, მის ხელში მყოფი ორგანიზაციების და კომისარების კანონიერ და უკანონო გავლენას, რომ თავი დავანებოთ, ერთად ერთი ხალხური და დემოკრატიული პარტიაა, რომელიც სოფელში მუშაობს აქტიურად...

დღეს სხვა პარტიებიც მივიდნენ სოფელში, როგორც სოციალისტური, ისე არა სოციალისტური. ამ პარტიების მუშაობით უთუოდ მოისპობა სოციალ-დემოკრატიული დიქტატურა სოფელზედ და მისი გავლენა განაწილდება სხვა პარტიათა შორის.

ჩვენ ვგონებთ, ამის საბოლოო შედეგი იქნება ის, რომ სოფლის მესაკუთრეთა მეტი ნაწილი გადავა არასოციალისტურ ბანაკში: სოციალ-დემოკრატებს შერჩებათ ქალაქის ხელოსნებთან ცენტრებთან და მის მუშებთან დაკავშირებული წრეები, სოციალისტ ფედერალისტებსა და სოციალისტ-რევოლუციონერებს გაჰყვება ის ღარიბი ნაწილი გლეხობისა, რომელიც მართლაც შეიძლება მოისყიდოს უფასო და საერთო მიწის ფლობით, ხოლო ყველაზედ უფრო მკვიდრი მესაკუთრე გლეხობა, რომელიც იცავს შრომით შეძენილს მამულს, არასოციალისტურ პარტიას გაჰყვება...

როგორი უნდა იყოს ეს პარტია? შეიძლება თუ არა იყოს იგი დღევანდელი ეროვნულ-დემოკრატიული პარტია მისი ვაჭარ-მრეწველური იდეოლოგიით; — არა, იმიტომ, რომ სოფლის მესაკუთრეთა უმრავლესობის, გლეხობის ეკონომიური ინტერესები განსხვავდებიან კაპიტალისტური ინტერესებიდან.

და სოფლის მესაკუთრეთა მესაკუთრობა სწორედ იმ პარტიის იქნება, რომელიც ჩამოაყალიბებს ამ ინტერესების შესაფერ პროგრამას და თავისი ორგანიზაციების საშუალებით გაიტანს მას სოფლად, თავდაპირველად ყველაზედ უფრო შეგნებულ, დარბაისელ და თუ გნებავთ პატიოსან გლეხთა წრეში.

ჩვენი პარტიის, — ქართული ნაციონალური პარტიის არსებობის აზრი და მისია სწორედ ეს არის და ამ მისიას ჩვენ, ნაციონალისტები ვკისრულობთ იმიტომ, რომ სწორედ სოფლის მესაკუთრეს უნდა დაეყრდნოს ის პარტია, რომელსაც უნდა დამოუკიდებელი სახელმწიფოს შენობა და განავრცოს გლეხური საქართველოში.

გ. ვეშაპელი

საკვირაო მიმოხილვა.

კარჩხოვის პროცესი „კლდის“ წინააღმდეგ

ცნობილმა ივანე კარჩხოვმა (წინად რომ პოლიციელი იყო, მერე „ეკონომიარი“, შემდეგ სამინისტროს დირექტორი და ახლა სამსახურიდან დათხოვნილი ლენინის კომისარი) ბრალდება აღძრა „კლდის“ რედაქტორის გ. ვეშაპელის წინააღმდეგ იმ შენიშვნისათვის, რომელიც დაბეჭდილი იყო ჩვენს გაზეთში შარშან (№ 8) და რომელიც მეტად აწყენინა ბ-ნ კარჩხოვს.

კარჩხოვი გვიჩივის თანახმად სისხლ. სამართ. დებულების 1535 მუხლისა; ბ-ნ კარჩხოვი იმარჯვებს მოწმეებად ალბად მეგობრებში თავის გასამართლებლად. მთელს საოლქო კომიტეტს სოციალ-დემოკრატიულ პარტიისას: ნ. ჟორდანიას რ. არსენიშვილს, გერ. მახარაძეს კონსტ. საბახტარაშვილს და სილიბისტრო ჯიბლაძეს.

საოლქო სასამართლომ უკვე წინადადება მისცა „კლდის“ რედაქტორს ერთი კვირის განმავლობაში დაასახელოს თავისი მოწმეები.

ვაჭარ-მრეწველთა ფონდის ბედი.

გაზეთ „სახალხო საქმეში“ ვინმე ჩელამ დაბეჭდა შეკითხვა შესახებ იმ 200.000 მ. ფონდის ბედისა, რომელიც თავის დროზედ შეაგროვა ქართველ ვაჭარ—მრეწველთა შორის ეროვნულ საბჭოს (პარლამენტის) სახელმწიფო საჭიროებისათვის.

ბ. ჩელის შეკითხვაზე უპასუხა ამ ფონდის შემკრებ კომიტეტის ერთმა წევრმა ბ. ალ. ლორთქიფანიძემ შემდეგი:

„გაწერილი ფული შეტანილია ამიერ კავკასიის ბანკში. დროებით საბჭოს მიმდინარე ანგარიშზე № 246. დახლოვებით შემოსული არის 200,000 მანეთი, აქედან თანახმად სახოგადო კრების დადგენილების 10-პროცენტი გადაეცა ვაჭარ-მრეწველთა საბჭოს, დახლოვებით რომელიც შეადგენს 20,000 მან. ეროვნულ საბჭოს საჭიროებისათვის გადაეცა 50.000 მან. პატარა ნაწილი გადაეცა გაზ. „საქართველოს“; ბანკში დარჩა 1918 წლის დეკემბრისათვის 15-ს მიმდინარე ანგარიშზე 100,087 მან. 64 კაპ“.

ეს დანარჩენი ასი ათასი მანეთი კი ბ. ალ. ლორთქიფანიძის თქმით მოხმარებია საარჩევნო კამპანიას.

ამის შემდეგ იმავე „სახალხო საქმეში“ ბ-მა ჩელამ შემდეგი წერილი დასტამბა:

„ჩემმა შეკითხვამ ჯეროვანი ნაყოფი გამოიღო და ბ-ნ ალექ. ლორთქიფანიძემ ფარდა აჰხადა იმ არა საასიამოვნო მოვლენას, რომ ხაზინის ქონებას ვიღაც კომიტეტი გადაეფარა და პირდაპირი და აშკარა მიზნისათვის შეკრებილი ფული შინაურულად თავის ქეიფის მიხედვით გაწეწ-გამოწეწეს; არ დაეკითხნენ იმ პატივცემულ პირთა კრებულს, რომელთაც უხვად ფული მისცეს რომ კი არ გაიღეს, რომ საარჩევნო კომპანიისათვისა და გაზ. „საქართველოს“ გამოსაცემად მოეხმარებინათ, არამედ იმიტომ, რომ ჩვენს პარლამენტს განკარგულებაში ჰქონებოდა საერთო სახელმწიფო საჭიროებისათვის. თუმცა ბ-ნ ლორთქიფანიძეს საპასუხო წერილში აშკარად სჩანს, რომ სახელმწიფოს საკუთარი ფული ხაზინის ჯიბეს აშორებია ვაჭართა კომიტეტის სურვილით და იგი მიუჩნევიათ „საქართველოს“ რედაქციისა და საარჩევნო კომპანიის ხარჯებისათვის“. მაგრამ ჯერ არა გვჯერა, რომ ამ საქმის მეთაურნი, სხვისი საკუთრების უაღრესად პატივისმცემელნი, ამ ფულის მითვისება სხვა მიზნის მოხმარებით ვერასოდეს ვერ გამართლებულ დანაშაულობას ჩაიდენენ. საზოგადოებაში ამ ფულის შესახებ რომ ყოველივე მითქმა-მოთქმას ბოლო მოეღოს და ყოველივე სიმართლე გამომზეურებული იქნას, საჭიროდ მიგვაჩნია ერთხელ კიდევ შევეკითხოთ ბ-ნს ლორთქიფანიძეს და უმთავრესად მის შემდგომ ფულის ბედის გამგეთ ბ-ნ ს. ფორაქაშვილს, იოსებ გველესიანს, სიმონ ჭყონიას, ილია ხარაშვილს და სოფრომ სხირტლაძეს უფრო დაწვრილებით აცნობონ საზოგადოებას: 1) რამდენი ათასი იქმნა გამონაწილებული მთელი ჯამიდან და გადაეცა „საქართველოს“ რედაქციას საკუთარი მის სარედაქციო საქმეებისათვის; 2) სისრულეში მოყვანილია თუ არა კომიტეტის გადაწყვეტილება 100,087 მან. 67 კაპ. საარჩევნო კომპანიისათვის იქმნეს გადადებული; 3) კომიტეტმა ეს დადგენილება საერთო ყრილობის თანხმობით მიიღო თუ არა და 4) რომელ პარტიის საარჩევნო კომპანიას გადაეცა და ამ ჟამად დახარჯულია თუ არა ეს ფული. თუ ორი დღის განმავლობაში ამ შეკითხვებზე ჩვენ საჯაროდ პასუხს ვერ მივიღებთ მაშინ უნდა ვიფიქროთ, რომ ყოველივე მართალია, რასაც საზოგადოებაში ამ ფულის შესახებ ამბობენ და მაშინ სიტყვა ეკუთვნის საზოგადოებრივ მსჯავრსა და სასამართლოსა“.

ორი დღე კი არა, მეორე თვეც მიდის, მაგრამ ამ წერილზე ჯერ-ჯერობით ბ. ჩელასთვის არავის უპასუხნია...

მკითხველის საყურადღებოდ უნდა ითქვას, რომ ბ. ჩელის, რუსეთელ ბურცევის არ იყოს, დიდათ ეხერხება სენსაციური საქმეების გამოძიება.

პირველი სენსაცია ბ. ჩელასი იყო ცნობილი სოციალ-დემოკრატის კალენიკე გოგიბერიძის ბრალდება მკვლელობაში: ეს ბრალდება გათავდა გოგიბერიძის ციხეში ჩაჯდომით...

იმედია, ბ. ჩელის მეორე სენსაცია არ გათავდება ასე ტრაღიკულად და ბატონები: სიმონ ფორაქიშვილი, იოსებ გველესიანი, სიმონ ჭყონია, ილია ხარაშვილი და სოფრომ სხირტლაძე დამაკმაყოფილებელ განმარტებას მისცემენ საზოგადოებრივ მსჯავრს...

ეროვნული ბიბლიოთეკა

დამარცხებული და გამარჯვებული პარტია.

დამფუძნებელ კრების არჩევნებში ეროვნულ დემოკრატიული პარტია დამარცხდა; ოცდაათი დეპუტატის მაგიერ მან ძლივს 8 დეპუტატი გაიყვანა.

ეხლა ყველასათვის გასაგებია თუ რა მიზეზით დაემართა ასეთი მარცხი ეროვნულ დემოკრატიას. ორი მიზეზია—პარტიის დაყოფა და განახლებულ გაზ. „საქართველოს" მენშევიკური მიმართულება. პირველმა გააძლიერა არა სოციალისტურ წრეების აბსენტეიზმი, მეორემ კი აიძულა პარტიის თანამოაზრეებს ხმები პირველ ნომრისთვის მიეცათ, რადგან ბევრმა ქიქოძის მეორე ნომრის მენშევიზმს ჟორდანიას პირველი ნომრის მენშევიზმი ამჯობინა.

ასეთი ბრწყინვალე შედეგები მოუტანა პარტიას მის მთავარ კომიტეტის უკანასკნელ 5 თვის თვითნებურ და ლაჩრულ პოლიტიკამ. ამ პოლიტიკისავე წყალობით საქართველოს დამფუძნებელ კრებიდან დრჟებით გაირიყა ის ჯგუფი, რომელიც ეროვნულ დემოკრატიულ პარტიას სოციალისტებთან ბრძოლის დროს ოპოზიციონურ სულს მუდამ უდგამდა, გაბედულად და მტკიცედ იცავდა პარტიის და ქვეყნის მართვაში სახელ-წიფოებრივ პრინციპებს და ტრადიციებს.

დღეს საქართველოს პირველი დამფუძნებელი კრების მემარჯვენე სექტორს ფრთა მოსტეხია.

დამფუძნებელ კრებას ოპოზიცია არ ეყოლება. ასეთ ოპოზიციად ვერ ჩაითვლება ის ორიოდე ეროვნულ დემოკრატი, რომელიც თუ გაბედავს ოპოზიციის ცეცხლის დანთებას „კუდიანი" კალმების ნიავ-წყლით გადასხმული წამსვე ჩაქრება.

ეროვნული ოპოზიცია ფერფლად იქცა. და ამ ფერფლისათვის შებერვა და განიავება არვის გაუჭირდება.

სამაგიეროდ დაინთო ცეცხლი სოციალიზმისა. სოციალ-დემოკრატიამ ბრწყინვალედ გაიმარჯვა. მეხაკუთრე სოფლის გლეხთა ქვეყანამ სავსებით ანდო თავის ბედი ქალაქის სოციალისტ მუშათა პარტიას.

ამ დღიდან დამფუძნებელი კრება ქვეყანას აღარ შეაწუხებს აღარც კამათით ქვეყნის დიდ საკითხების გარშემო, აღარც ოპოზიციის კრიტიკით, აღარც მის მრისხანე შეკითხვებით. მკვდარი სიჩუმით მოცულ დარბაზში სოციალ-დემოკრატიულ ფრაქციას 107 წევრი ინსტიტუტკებისავით უსიტყვოდ, რევერანსულ ბუქნით დაუხვდებიან მთავრობის გამოსვლებს და დღეში 23 დეკრეტს მიიღებენ.

ამიტომ ძალიან მალე ვხედავთ იმ სანატრელ დღეს, როდესაც მენშევიკური პროგრამა სავსებით განხორციელდება: როდესაც ბედნიერი ქართველი გლეხკაცობა ჩაიბარებს საკუთრებად სხვის საკუთრებას „მაგარ ფასებში" ბ-ნ ხომერიკის კალმის წვერის ერთის მოსმით, როდესაც საქართველოს ხაზინა აივსება უცხოელების ფულით და გავლენით, როდესაც შეიქმნება სოციალისტური ძლიერი ჯარი, როდესაც დამკვიდრდება საქართველოს მტკიცე საგარეო პოლიტიკა ცნობილ ერთგულ და მეგობარი სომხეთის დახმარებით და წყალობით. ეს პოლიტიკა მართლაც არ საჭიროებს ოპოზიციას, არ საჭიროებს არც შესწორებების შეტანას... იმდენად იგი მარტივია და უნაკლო.

განმარტოვებულ სოციალ-დემოკრატიას ეხლა „ალარავინ დაუშლის" ამ მარტივ და უნაკლო გეგმის განხორციელებას. ამ გაზაფხულს გადიშლება და გადიფურჩქნება სოციალისტური მართველობის ნიჭი.

დ. კახელი.

ღია წერილი სამს ნოეს

(ბ-ნ ჟორდანიას, რამიშვილს და ხომერიკს).

ბატონებო! თქვენ და თქვენმა პარტიამ „ბრწყინვალედ" გაიმარჯვა. თუ პიროსი ამბობდა: კიდევ ერთი ასეთი გამარჯვება და არც ერთი ჯარისკაცი არ „დამრჩება", თქვენ თამამად შეგიძლიანთ სთქვათ: ერთი ამისთანა გამარჯვებაც და არც ერთი ჯარისკაცი და არც სარდალი „მტერს" აღარ ეყოლება.

თუ კი შეგიძლიანთ, თქვენ შეგიძლიანთ სთქვათ, რომ მთელმა საქართველომ, როგორც ერთმა კაცმა, თქვენ მოგანდოთ თავისი ბედი „თავისუფალი" არჩევანით და ამას გამართლება უნდა.

ჩვენ, ბავშვობიდან მეოცნებენი საქართველოს დამოუკიდებლობასა და თავისუფლებაზედ, არა მარტო გამოუსადეგარნი აღმოჩნდით მის რეალურ განთავისუფლების დროს, არამედ მავნებელნიც, როგორც ირკვევა, ვინაიდან ქვეყანამ „უნდობლობა" გამოგვიცხადა. მაგრამ ხომ ჩვენც გვაქვს თვალნი—ხედვად, ყურნი—სმენად და გონება იმდენი, მივხვდეთ, რომ ყველაფერი ისე კეთილად არ არის ჩვენს ქვეყანაში და მის გარშემო, როგორც ეს უნდა იყოს იმ „ერთსულოვნობის" და ერთპარტიად ქმნილ მდგომარეობაში, როგორც გარეგნულად არის. ქვეყანა ირღვევა შიგნიდან იმ ალვირ—ახსნილ ცარცვა-გლეჯისაგან, ავაზაკობისაგან, რომელიც ხარჯავს უკვე დაგროვილს სიმდიდრეს, ავალიანებს ქვეყნის მერმისს და არაფერსა ჰქმნის. სოფლის მეურნეობა დარღვეულია, ფინანსიური სისტემა სრულიად უნიადაგო და ყოველ დღეს მოაქვს უალრესი და უალრესი სიძვირე და აუტანელი მდგომარეობა. ეკონომიურად მივექანებით უფსკრულისაკენ და კატასტროფა გვიახლოვდება. რას ფიქრობთ თქვენ?

ჩვენს ვიწრო საზღვრებს გარედ, გაუთავებელი ალტყინება სხვადასხვა გვარი ენერგიისა, რომ მოგვსპონ ფიზიკურად, პოლიტიკურად, ტერიტორიულად და თვე არ გასულა ისე, რომ თქვენი სოციალისტური და „კაცთმოყვარული" პოლიტიკის მიუხედავად, ომი არა გვქონოდეს ან სომხებთან, ან რუსებთან, ან თათრებთან; არ დაგვეკარგნოს საზღვრების ბედი ბორჩალოში, სოხუმში, ახალციხეში და სხ.

ასე ირღვევა ჩვენი სამშობლო შიგნიდან, ასე ირღვევა გარედან და მაშინ როდესაც გარეგნულად მთელი საქართველო ერთ მძლავრს ერთსულოვნობას გამოხატავს არჩევნებში, ფაქტიურად მისი მაჯის ცემა, როგორც მთლიანი ორგანიზმისა, უკიდურესობამდე დასუსტებული, დაავადებულია.

ასეთ მდგომარეობაში გვიახლოვდება ჩვენ დამოუკიდებლობის წლისთავი, გვიახლოვდება გაზაფხული, როდესაც იფეთქებს ხოლმე არა მარტო ბუნების ძალა, არამედ ცოცხალ ადამიანებისაც და ჩვენი სახელმწიფო იმ ფაქტის წინაშე იქნება, რომ ყველა მხრიდან სამტროდ გამოწვდილ მახვილს წავეჩხებით. უკვე ისმის ჩხარუნი იარაღისა—სომხეთისაკენ, ადარბადაგანისა და ლეკებისაკენ, არ შეწყვეტილა რუსეთისა და ოსებისაკენ და სხ. და სხ. პატარა და დიდი მტრები, სისუსტეს ჩვენსას რომ ხედავენ, თამამდებიან და წლის თავსათვის თავს აიწყვეტენ.

აქამდის თუ ცოტაოდენი მოიდება მაინცა ჰქონდათ ხან გერმანელებისა და შემდეგ მოკავშირეებისა, ამას იქით ჩვენს საკუთარ ძალასა და თავს ლა უნდა დავენდოთ (მეტადრე თუ მოკავშირეების საქმე რუსულ გერმანულის გზით წავიდა, რაც ადვილი მოსალოდნელია). საერთაშორისო კონფერენცია, თუნდაც მიაღწიოს და სახელმობითაც გადასწყვიტოს ჩვენი დამოუკიდებლობის და საზღვრების ბედი,—ვერაფერს გვიშველის, თუ მის გადაწყვეტილებას წინ უსწრო, ან უკან მოჰყვება ჩვენი ფიზიკური განადგურება შიგნიდან და გარედან.

სამშობლო განსაჭირშია და გრძნობთ, ან ხედავთ იმას, თუ არა? და თუ ხედავთ, რას აპირებთ?

ამ დღეებში შეიკრიბება დამფუძნებელ კრება,—იგი თქვენი და თქვენი პარტიის შინაური ყრილობაა ხომა, ალარავინ შეყოლება მოწინააღმდეგე და „ხელის შემშლელი" და ნუთუ ეხლაც არ დაანებებთ თავს წაკე-უკუჯეკობას ჯარისა და ადმინისტრაციის საქმეში? ნუ თუ ეხლაც დემაგოგიისა და პოპულარობის გამო, არ შესცვლით გამრყვნელ ფულის მბეჭდავ სისტემას ფინანსებისას? ნუ თუ არ განამტკიცებთ ერთად-ერთ ორიენტაციას,—ორიენტაციას საკუთარი ერისას, შინაგანი ძალების მოკრებისას და ძველებურად მიეხვეთქებით და მიახეთქებთ საქართველოს ბედს იქითკენ, საიდგანაც ქარი და ტალღა მიგაგდებთ? ნუ თუ „უმცირეს წინააღმდეგობის პარტიიდან (партія наименьшаго сопротивленія), როგორც იხუმრობენ თქვენზედ, თქვენ ეხლაც არ გადაიქცევით „მტკიცე კურსის" პარტიად, რომელიც იზრუნებს არა მარტო „პარტიულ კაპიტალზედ", თქვენი გაცვეთილი ლექსიკონით რომ ვილაპარაკოთ, და „ამხანაგების" გამდიდრებაზედ სხვა და სხვა საშუალებით,—არამედ სამშობლოს, მთლიანი საქართველოს განმტკიცება ხედაც იფიქრებთ რამე?

რ. გაბაშვილი.

ზავის საკითხი.

კაცობრიობა არასოდეს არ მდგარა ისეთ მწვავე საკითხის წინაშე, როგორც არის, 4 წლის უმაგალითო ომის შემდეგ ზავის საკითხი.

მართალი იყო ჰინდენბურგი, როდესაც ამბობდა, რომ ზავის საკითხი ეს ნაზი ყვავილია, რომელიც ვერ იტანს უდროოდ ტლანქ ხელის შეხებასო.

ბევრს ეგონა, რომ გერმანიის დამარცხებით, დადგებოდა დრო ამ ნაზ ყვავილის გადაფურჩქვნისა, მაგრამ ეხლა ეს ც საეჭვო ხდება.

ოთხ თვეზე მეტია და ჯერ თვით ის სახელმწიფონი, რომელთაც ბრძოლით წილად არგუნა გამარჯვება, ვერ შეთანხმებულან ზოგიერთ მთავარ საკითხებში გერმანეთის მიმართ.

ჩვენ ვიცით რა ხანგრძლივი და ცხარე კამათი გამოიწვია პარიზის კონფერენციაზე გერმანეთისადმი სურსათის მიწოდის საკითხმა მაშინ, როდესაც ამერიკიდან ევროპაში „ლამაზ იდეებით" ახლად მოსული ვილსონი მოძხრეა, რომ გერმანეთს აანაზღაურებინონ მხოლოდ ის ფაქტიური ზარალი, რომელშიაც მას ბრალი მიუძღვის,—ინგლისი და გერმანეთთან ყველაზე უფრო ახლოს მყოფი საფრანგეთი მოითხოვენ გერმანეთის სასტიკ დასჯას. გამარჯვებით დაბრმავებულთ არ ჰსურთ რომ გერმანეთს კვლავ დაუტოვონ რამე, გარდა „საკუთარ თვალებისა თავიანთივე უბედურების გამოსატირებლად".

ასეთი წინააღმდეგობა მოკავშირეთა შორის საყურადღებოა იმდენად, რამდენადაც მას კავშირი აქვს იმ საერთო დებულებებთან, რომელთაც იმუშავებს პარიზის კონფერენცია.

საყურადღებოა, რომ თვით ხალხთა ლიგის დაარსებას მოკავშირენი სხვადასხვა გვარად უყურებენ, მაშინ, როდესაც ინგლისის გეგმა მოითხოვს, რომ საერთაშორისო კონტროლს დაემორჩილოს მნიშვნელოვანი რკინის გზები, ზოგიერთი სრუტეები, პორტები და ქვეყნები,—ფრანგებს სრულიად არ სწამთ ლიგის განხორციელება. მართალია საფრანგეთის საგარეო საქმეთა მინისტრმა პიშონმა ჯერ ისევ დეკემბრის დამლევს განაცხადა, რომ ჩვენ მივიღეთ ეს პრინციპი და ვმუშაობთ მის სინამდვილეში მტკიცედ გატარებისთვისო, მაგრამ შემდეგში ნათლად გამოირკვა, რომ მას რეალურ მნიშვნელობას არ აძლევენ. მათ სწამთ, რომ ასეთ საშუალებით ვერასოდეს ვერ დაიცავენ აწინდებურად თავიანთ ტერიტორიას თუ დამოუკიდებლობას.

მართალია ლიგის წესდება უკვე მიღებულია, მისი მიღების დღე ამერიკამ მსოფლიო შაიტიანეს ოქროს დღედაც აღიარა, მართალია ვილსონი საიმპერატორშიაც კი ფიცსა სდებს, რომ არ დაბრუნდება ევროპიდან ვიდრე არ შეასრულებს ამერიკის მისიას, ე. ი. ვიდრე არ დაამყარებს მკვიდრ ზავს მთელს მსოფლიოზე, მაგრამ ჩვენ გვგონია, რომ ამ შემთხვევაში, შესაძლოა ეს იმედი კვლავ გაუცრუვდეს ვილსონს.

მოსალოდნელია, რომ ინგლის-საფრანგეთის დიპლომატთა ცივი გონება მსხვერპლად შეიწირავს ვილსონის „უბიწო სულის" (კლემანსოს სიტყვებით რომ ვსთქვათ) ლამაზ იდეის. ტყუილად მოვიტყუებთ თავს, თითქმის ჩვენ მალე მთელს ქვეყანაზე მკვიდრ ზავს ველირსებოდეთ.

ინგლის—საფრანგეთი ისეთ აუტანელ პირობებს ჰქმნიან გერმანეთისათვის, რომ მოსალოდნელია ამის მწარე შედეგები თვითვე იგემონ: შესაძლოა უსაზღვროდ გასაჭირმა გერმანეთი ბოლშევიკურ რუსეთთან შეაკავშიროს ეს კი დიდი საფრთხეს განუმზადებს ევროპას. შესაძლოა ამ საფრთხის ჩანასახი მოსკოვის მე-3, ინტერნაციონალში აღმოჩნდეს ამ საფრთხისა, რასაკვირველია, ეშინიათ პარიზის კონფერენციის წევრებს. ამიტომ არის, რომ ვილსონიც აღარ რჩება ამერიკაში და კვლავ მოისწრაფის კონფერენციაზე.

ს. იორდანიშვილი.

სოციალ-დემოკრატიული პოლიტიკა.

I.

საქართველოს საკუთარი რევოლუცია არა ჰქონია და პეტერბურგიდან დეპეშით მიღებული გადატრიალება, რასა თქმა უნდა, ვერ გამოიწვევდა იმ ენტუზიაზმსა და შინაურ ძალთა ძლიერების გამოჩინებას, რაიც ხდება ყველა იმ ქვეყანაში, საცა რევოლუცია ხდება შინაგან ძალთა განვითარებით. მაჯისცემა ჩვენში მომხდარ ამბებისა მით უფრო უფერული, იყო, რომ თვით რუსეთის რევოლუცია შედეგი იყო მისი სისუსტისა და დამარცხებისა მხოლოდ და არა გადმოხეთქვა იმ ძალთა, რომელნიც ვერ ეტეოდნენ დრომოჭმულ რეჟიმის კალაპოტში.

ამით აიხსნება ისიც, რომ მხოლოდ პირველმა საქართველოს ეროვნულმა ყრილობამ გამოიწვია ეროვნული აღფრთოვანება და 1917. წლის ნოემბრისთვის 19 უდიდეს დატათ გადაიქცა საქართველოს ისტორიაში.

ამ ყრილობაზედ, რომლის შექმნაში ბევრი „არა სოციალისტური" ფაქტორი მონაწილეობდა, პირველად შეიყარა ქართველი ერი სრულიად თავისუფლად, ძალდაუტანებლად, რომ გამოეთქვა თვისი ეროვნული სურვილი. ეს არ იყო მარტო პოლიტიკური პარტიების წარმომადგენლობა, არამედ წარმომადგენლობა საქართველოს ყველა ცოცხალი ძალების, ქალაქების, საზოგადოებათა, პოლიტიკურ პარტიათა, წოდებათა, კლასთა და სხ.

ამ ყრილობის სხდომები და აქტები არ იყვნენ, შესაძლებელია, ისეთი იურიდიული და საერთაშორისო მნიშვნელობისა, როგორც შემდეგები, მაგრამ იგი ერთადერთი სწორი გამომხატველი იყო საქართველოს თავისუფალი შინაგანი კავშირისა და ძალთა წონასწორობის. ნახევარზე მეტი ყრილობისა ეკუთვნოდა არა სოციალ-დემოკრატიას და არა სოციალისტებს... ეროვნულმა თანხმობამ იმ ზომამდე მიაღწია, რომ იმ ერთიანდეგ ბოლშევიკს ბ-ნ ვ... უთქვამს: „მე მუსიკაში დისონანსი მიყვარს და ... თანხმობა არ მესიამოვნებაო".

ასეთი სიყვარული დისონანსისადმი, ბ-ნ ჯუღელის მუსიკალურ-პოლიტიკურ მრწამსად გარდაიქცა ჩვენ განუვითარებელ დემოკრატიას და იმ ყრილობაზედვე დაიწყო ნაძალადევი „კომბინაციები" თითქო ეს სისხლი და ხორცი იყოს ყოველგვარი უფლებისა: თუმცა ყრილობის შემადგენლობა პროპორციულად სულ სხვანაირად იყო წარმოდგენილი, არჩეულ საბჭოში დიდი უმრავლესობა სოციალისტებს დარჩათ და ნახევარზე მეტი სოციალ-დემოკრატებსა. ეს პირველი ძალადობა იყო, რომელსაც სათანადო წინააღმდეგობა არ გაუწიეს სხვა ჯგუფებმა და პარტიებმა,—ერთის მხრით თავისი პოლიტიკური მოუმზადებლობისა გამო და მეორეს მხრით იმავე მოსაზრებით, რა მოსაზრებითაც ყველაფერში უთმობდნენ სოციალ-დემოკრატიას, ოღონდ ეროვნული, ნაციონალური ნაბიჯი რამ გადაედგმევინებინათ.

ამ მიზანს,—გარკვეული ეროვნული ნაბიჯის გადადგმას—საქართველოს წარმომადგენლობამ მიაღწია აშკარად—თვით ყრილობის მოწვევის ფაქტით და ეროვნულ საბჭოს ამორჩევით, მაგრამ ამ პირველ ხარისხოვან მიღწევას შეეწირა სწორ—წონაზა ძალთაგანწყობილებისა. არა სოციალისტურმა—ინტელიგენციამ, აქაც როგორც ყველგან დასთმო თავისი კერძო ინტერესები—საზოგადო ეროვნული ინტერესებისათვის, ეროვნული მთლიანობისათვის. და სოციალ-დემოკრატიამ სამადლობელი გადაუხადა იმით, რომ შემდეგში თანდათან სულ გადააყენა ცხოვრებიდამ და ყველაფერს თვითონ ჩაებღაუჭა ვითომდა ხალხის სახელით.

მეორე დიდი აქტი საქართველოს ისტორიისა, რომელსაც პოლიტიკური და საერთაშორისო მნიშვნელობა აქვს უფრო, ვიდრე შინაური სიმტკიცისა მოხდა 26 მაისს 1918 წ. როცა ეროვნულმა საბჭომ საქართველო დამოუკიდებელ სახელმწიფოდ გამოაცხადა. ეს იყო მრავალმხრივი ძალდატანების აქტი და არა თავისუფალი არჩევანი თავისუფლების მოყვარული ხალხისა, რომელმაც ბრძოლით მიაღწია საწადელს და ამიტომ ამ ფაქტმა უფრო ნაკლები სიხარული და ეროვნული ენერგიის აღტყინება გამოიწვია, ვიდრე პირველმა ეროვნულმა ყრილობამ.

ერთის მხრით, დამარცხდა სოციალ-დემოკრატიულ შინაური პოლიტიკა და მათგან შეთხზული ამიერკავკასიის სახელმწიფო ძველი ჩვარივით დაირღვა, მეორეს მხრით დამარცხდა მათი საგარეო პოლიტიკაც და თანხმობისა და სოლიდარობის მაგიერ, ყველა მხრიდან მტერი მოგვევლინა. ამ დროს, სოციალ დემოკრატიამ, მიუხედავად იდეიური და ლოღიკური წინააღმდეგობისა, მიუხედავად იმისა, რომ მთელს თავის არსებით სთრგუნავდა ჩვენს მისწრაფებას დამოუკიდებლობისადმი და ამას ეძახდა ლოღიკურ რუსეთისას და საქართველოს ხალხისას,—გამოაცხადა დამოუკიდებლობა, რომ სადავე უფლებისა, ერთხელ ხელში ჩაგდებული, არ გაეშვა ხელიდამ.

ამ რიგად, თუმცა ეროვნულს ყველაფერს ჰგმობდა სოციალ-დემოკრატია, იგი იძულებული იყო ეროვნულ გზას დასდგომოდა, თუ არ უნდოდა და დაეკარგნა ძალა-უფლება და გავლენა, თუმცა ქვეყანა გამოაყრუა ეროვნების გაწბილებით და ინტერნაციონალიზმის განდიდებით. ამტკიცებდა, რომ ამიერკავკასიის გამოყოფა რუსეთიდან დემოკრატიის დამარცხება იქნებაო, დემოკრატიული ფრონტის დარღვევა და ჩვენში (ამიერ-კავკასიაში) რეაქცია გაიმარჯვებსო, მაგრამ ამიერკავკასია ჩამოშორდა თუ არა რუსეთს, ჩვენი დემოკრატია უფრო გამაგრდა და ბრძანებელი გახდა მთელი ამიერკავკასიისა. შემდეგ თმის გლეჯით ამტკიცებდა რომ საქართველოს დამოუკიდებლობა შეუძლებელია, რადგან მაშინ დემოკრატია დამარცხდება და ფეოდალები გაიმარჯვებენო, მაგრამ საქართველოც ჩამოშორდა ამიერ-კავკასიის ხუხულას და დემოკრატიას ჩვენში კიდევ უფრო მეტი ძლიერება შეემატა. ამ გვარად, რამდენიც მეტად მარცხდება ყველა წარმოდგენა და იდეა სოციალ-დემოკრატიისა, იმდენად მეტ „ძლიერებას" ეწაფება იგი ფაქტიურად რეალურ ცხოვრებაში. და შემდეგაც ასე იყო, რადგან თეორიულად ყველაფერში გამტყუნებული და საფუძველ გამოცლილი, სოციალ-დემოკრატია მით უფრო მეტ ენერგიას და მხნეობას იჩენს უფლების, ძალის ეკონომიკის ხელში ჩაგდებისათვის და რამდენადაც მეტ ჰყვირის პრინციპებზედ, იმდენად მეტს უკუაგდებს პრინციპებს და ყველა საუკუნოებისათვის ჩვეულებრივი უზურპატორობით იპყრობს ამა ქვეყნიურ კეთილ-ცხოვრებიანობას.

გ

რაჟ.

საით მიდის კაცობრიობა.*)

გავიდა ცხრამეტი საუკუნე მას შემდეგ, რაც იესო ქრისტეს სწავლამ კაცობრიობა გარდაქმნა და დაამყარა ის ცივილიზაცია, რომლის მოწმენი დღეს ჩვენ ვართ. ამ დღიდან, გაფთრებული ბრძოლას წარმოებს აზროვნებათ შორის; ყოველი ისტორიული საფეხურები განიზომებიან უთვალავი ომებით და სისხლის ღვრით. მიუხედავათ არსებულ ცივილიზაციისა და პროგრესისა ადამიანი ერთ იოტა არ შეცვლილა. მასში დღესაც ის პირველყოფილი ადამიანია, რომელიც ხასიათდება ბუნებრივი ეგოიზმით და კერძოობით. იესო ქრისტეს, მეცხრამეტე საუკუნის ნახევარში, ძლიერი მოსარჩლე „სოციალიზმი" გაუჩნდა კაცობრიობის გარდამქნაში. თუ პირველი ამ ქვეყნიერათ არსებულ მდგომარეობას არ ეხებოდა (ე. ი. ქონების მხრივ) მეორე კი ამ გზით მიისწრაფის და სურს გარდაქმნას ადამიანი იმ რიგათ, რომ მან უარჰყოს მისი საკუთარი „მე" თვისი ატრიბუტებით ე. ი. საკუთრებით და გასოციალისტდეს. ასეთი გამწვავებული სახით, კაცობრიობამ მეოცე საუკუნეს მიაღწია და 1914 წელს იმპერიები ერთი მეორეს დაეტაკნენ. ჩვენ ვიცით, რაოდენი დაგროვილი ქონება, უანგარო სისხლი და ენერგია იმსხვერპლა ომის ღმერთმა. ხოლო ჩვენგანმა ყველამ როდის იცის ის, რომ ეს ომი ჯერ არ გათავებულა და მისი სიმწვავე უფრო დიდია ეხლა, ვიდრე წინეთ იყო. სოციალისტური ქადაგება და სოციალისტური ექსპერიმენტები უფრო იქ გამაგრდა, სადაც ნაკლები განვითარება და ზედმეტი სიღარიბე იყო ხალხის. რუსეთში ბოლშევიზმის სახით სოციალიზმი გამა...

*) ზოგიერთ საკითხში რედაქცია არ იზიარებს ავტორის შეხედულებას.

ფელეტონი.

სოციალისტური რესპუბლიკა

გერმანიის რაიხსტაგის წევრის

რიხტერის კრიტიკა

თავი XXVI

არჩევნების შედეგი

ასეთ მწუხარებაში მთელი პოლიტიკა უცხოთა და უფერულათ გეჩვენება, როდესაც აწმყო ღრმა მწუხარებით გტანჯავს, ზრუნვა უფრო შორეულ მომავალზე უფერულია.

ფრანცი მართალი გამოდგა არჩევნების შედეგის შეფარებაში. ის უკანასკნელ წერილში იწერებოდა, რომ საზოგადოებაში, რომელშიაც აღარ არსებობს პირადი და ოჯახური თავისუფლება კერძო ადამიანისა, ვერც თავისუფალი ფორმა მმართველობისა მისცემს საშუალებას პოლიტიკურ დამოუკიდებლობის გამოსაჩენათაო. ვინც ასე დამოკიდებულია მთავრობისაგან ყოველს თავის პირადულ ცხოვრებაში, როგორც ეხლა ჩვენა ვართ, მხოლოდ იშვიათ შემთხვევაში გამოიჩენს გმირობას მთავრობის სურვილის საწინააღმდეგო არჩევნები მოახდინოს თუნდაც საიდუმლო ბარათებით. პოლიტიკურ უფლებას ჩვენს სოციალ-დემოკრატიულ საზოგადოების წესწყობილებაში ისეთივე ცოტა მნიშვნელობა აქვს, როგორც ჯარის კაცთათვის ყაზარმებში და პატიმართათვის ციხეში.

ეს მართალია. მთავრობის პარტიამ, თითქმის უშრომლათ (საკმაო იყო რამდენიმე მეთაურის თავისუფლებისა და „ახალგაზრდათა" პარტიებიდან გადაყვან გადმოყვანა) მიიღო ორ მესამდზე მეტი მთელი საარჩევნო ხმისა, მიუხედავათ იმისა, რომ უკმაყოფილონი უფრო მეტნი არიან, ვიდრე კმაყოფილნი.

მე თითონ, მიუხედავათ შავბედისაგან მოყენებულ უბედურებისა, წინააღმდეგ ჩემის წინანდელ განზრახვისა, მთავრობის პარტიას მივეცი ხმა. რა დაგვემართებოდა, ამ მდგომარეობაში მყოფნი, რომ სხვაგან სადმე გადავეყვანეთ და ამით განვეშორებოდით ერთმანეთს მე და ჩემი ცოლი.

საკვირველია, რომ სოფლად, საცა უფრო მეტი უკმაყოფილოა მთავრობით, უმეტესობამ მას მისცა ხმა. მართალია, უფრო ქარაფ მოსახლეობაში, საცა შესაძლებელია მეტის გულმოდგინებით კონტროლის მოხდენა, ვიდრე მჭიდროთ დასახლებულ ქალაქებში, სოფლებში კიდევ უფრო ფრთხილად არიან თავიანთ ოპოზიციონურ მიდრეკილების გამოჩენაში, გარდა ამისა, თვით მოუსვენარ ოლქებშიაც კი საშიშარი გავლენა იქონია უკანასკნელ როების სამხედრო ზომების მიღებამ.

თვითონ ბერლინში მთავრობის პარტია უმცირესობა დარჩა. რადგან ბერლინი, არჩევნების პროპორციონალურ სისტემის მიხედვით, მხოლოთ ერთ საარჩევნო ოლქს წარმოადგენს, ამიტომ უმეტესობა ბერლინის ოპოზიციონურ დეპუტატებისა თავისუფლების პარტიას ეკუთვნის. „ახალგაზრდებმა" ვერ გაიმარჯვეს. მიუხედავათ იმისა, რომ ქალთა პარტია საყოველთაო ქორწინების უფლებისა ძალიან ეხმარებოდა ამ პარტიას, მხოლოდ ერთი კანდიდატის გაყვანა მოახერხეს. ეტყობოდა ხალხში არსად არა სჩანს მიდრეკილება სოციალ-დემოკრატიულ სახელმწიფოს წყობილების მომავალ გაუმჯობესებისა და განვითარებისა, ის ერთად ერთი დეპუტატიც „ახალგაზრდათა" პარტიიდან მხოლოდ იმიტომ იქმნა არჩეული, რომ თავისუფლების პარტიამ საჭიროთ დაინახა მხარი დაეჭირა მისთვის არჩევნებში, რადგან იგი ენერგიულად ებრძოდა მთავრობას.

თავისუფლების პარტიამ, ანუ თავისუფლების შეგობრებმა მთელს მხარეში თითქმის ერთი მესამედი მიიღეს მთელის ხმებისა. მიუხედავათ იმისა, რომ მთავრობის პარტია ყოველნაირათ ცდილობდა სახელი გაეტეხნა იმისთვის, როგორც საზოგადოებრივ წესიერების დამრღვევ და ძირის გამომთხრელ პარტიისათვის. სიმართლე რომ სთქვას კაცმა, პარტიამ არსებითად ამ გამარჯვებაში.

უნდა უმადლოდეს ამრჩეველ—ქალებს, რომელნიც საზოგადოთ არჩევნებში უფრო მეტ აქტიურ მუშაობას ეწეოდნენ, ვიდრე მამაკაცები და არც ფარავდნენ თავის გულისწყრომას სახელმწიფოს მდგომარეობის წინააღმდეგ, განსაკუთრებით შინაურ კერძო ცხოვრების შეზღუდვის გამო.

განსაკუთრებით მას შემდეგ, რაც შემოღებულ იქმნა ერთის დღის წინათ გაფრთხილება განქორწინების მოსახდენათ, დიდმა რიცხვმა მიტოვებულ ცოლებისამ საგანგებო მოქმედება გამოიჩინა არჩევნების დღეს, ანაწილებდა საარჩევნო ბიულეტენებს, და საარჩევნო ყუთებთან მიჰყავდა ბევრი ზარმაცი ამომრჩეველი.

ქალთაგან მხოლოთ ერთია არჩეული რეიხსტაგში, სახელდობრ ახალი რეიხსკანცლერის მეუღლე. ეს მანდილოსანი მთავრობის პარტიაში არ რიცხავს თავის თავს, არამედ „ველურს" ირქმევს. თავის სიტყვით ამრჩევლების წინაშე იგი ამტკიცებდა, რომ როგორც დაჩვეულია ეხლა თავის შინაურ ცხოვრებაში და წინანდელ თავის ქმრებთან, ეხლაც ისე დაუფარავათ და თავისუფლად ილაპარაკებს სიმართლეს რეიხსტაგში, თუ მისის რწმენით ამას მოითხოვს ხალხის ინტერესი. მთავრობის პარტიამ შესაძლებლად ვერ დაინახა ბრძოლა გაეწია ამ არჩევნებში რეიხსკანცლერის ცოლის წინააღმდეგ ერთი იმიტომ რომ ზრდილობა იხმარა და მეორეც იმიტომ, რომ ამ არჩევნებით ცხადათ დაემტკიცებინა ქალთა გათანასწორება მამაკაცებთან.

ფლა; მან საშინელი ბრძოლა გააჩაღა კერძო საკუთრების წინააღმდეგ. ჩვენში როგორც პატარა ქვეყანაში, „მენშევიზმი“ გამაგრდა და ჩვენ მოწმენი ვართ მათი იდეური და პრაქტიკული ბრძოლისა. მაგალითად: სარწმუნოების საქმეში; მთელი მაჰმადიანი საქართველო აგვიბუნტდა და მიწის საკითხში საბედისწერო სისხლის ღვრას ვაწარმოებთ ჩვენ უფროს ძმასთან. მათი ისტორიული „ფონდი“ დიდხანს წარუშლელი დარჩება საქრისტიანო და სამაჰმადიანო ქართველობისათვის, როგორც საუკეთესო „ნიმუში“ მათი მოღვაწეობისა. ამ ბოლო ხანს გერმანეთიც დამარცხდა და გაილია, იქ გადავარდა ალი სოციალიზმის და სპარტაკთა ქვეყნად გაჰხდა. ჩვენ არ გვსურს თვალები აგიხვიოთ და უარვყოთ ის, რომ ეს მოძრაობა ძირითადათ სოციალისტურია...

დღეს ყოველგან გაცხარებული ბრძოლაა გაჩაღებული. მართლაც რუსეთში, სოციალისტური ექსპერიმენტი უმაღლეს წერტილამდის ავიდა; იქ ბოლშევიზმმა დაგვანახა პრაქტიკულათ თუ, რამდენათ შესაძლებელია ადამიანის გასოციალისტება. ამ ცივ ქვეყანაში სოციალიზმი გაიყინა და ზნეობრივათ მოჰკვდა, ხოლო პრაქტიკულათ ხალხს ჯერ ვერ ჩამოუფერთხია უზურპატორები, რომლების ხელთაა ის უშველი ძალმომრეობა, რომლის წყალობით ძველი იმპერიალისტური რეჟიმი ბატონობდა. ჩვენშიც ხალხი დამარცხებულია გონებრივათ: მათ ქალაქის მინუშები შერჩათ და კიდევ რევოლუციის მონაპოვარი სოც.-დემოკრატები. ჩვენ გვრწამს ის გარემოება, რომ გამარჯვებულ ქვეყნებშიც მოივლის ტალღა სოციალიზმის. ვატერლოოს არ იყოს, თუმცა ნაპოლეონი დამარცხდა, ხოლო სთქვეს—ასეთი დამარცხება გამარჯვებას უდრისო —ჩვენც ვიტყვით, მოკავშირეების გამარჯვება დიდ დამარცხებას უდრის: საფრანგეთი სისხლით და ქონებრივათ დაიცალა; იტალეთიც და ზოგადათ ინგლის-ამერიკაც. ეჭვს გარეშეა სადაც მატერიალურად ხალხი ქვეითდება, არეულობა იმ ქვეყნებში მოსალოდნელია და იდეათა ინტესიური დუღილი წყებულებს. დიაღ, დიადია ეს ბრძოლა, ხოლო ჩვენ გვწამს უეჭველი გამარჯვება. იდეა და შინაარსი კერძო საკუთრებასა ადამიანის მეორე ადამიანობაა. ჩვენ დაბეჯითებით ვამბობთ, რომ ამ დიად ბრძოლას მოაქვს ჩვენი იდეების განმტკიცება და გაკანონიერება. ბურჟუაზიული წეს-წყობილება უნდა განთავისუფლებულიყო მძიმე ბორკილებიდან და დღეს ეს ბორკილებიც იმსხვრევა. საფრანგეთის დიდმა რევოლუციამ პარციალურათ დაამხო ფეოდალური წეს-წყობილება. ძველმა ფეოდალიზმ იმპერიალისტურ ქურქში გაეხვია და შეუღლებულმან კაპიტალთან იმპერიალიზმით მოევლინა კაცობრიობას. იმპერიალისტური მისწრაფება ერების უდიდესი დაბრკოლება იყო ბურჟუაზიულ წეს-წყობილების განმტიცებისა: ის ელობებოდა მას და ჰქნიდა ათასგვარ დაბრკოლებას; მას ვეფხვის კლანჭებში ჰყავდა მომწყვდეული ბურჟუაზიული სულის კვეთება და გასაქანს არ აძლევდა დღეს ეს იმპერიალიზმი საყოველთაოდ მარცხდება; წვრილი მესაკუთრეობა თავისუფლდება და ახალი ერა იწყება. ხალხთა ლიგა, ეს ახალი ერაა კაცობრიობისა. იგი შინაარსით ბურჟუაზიულია და კერძო საკუთრებაზედ აღმოცენებული როდესაც ტალღა ახალი რევოლუციისა მოივლის და ხალხი ჩაგდება ბუნებრივ კალაპოტში, მაშინ ძლიერდება კერძო მესაკუთრეობა. მძლავრი გამოვა და დაამარცხებს ორ უკიდურეს მოვლენას: იმპერიალიზმს და სოციალიზმს ამ ორი უმცირესობის ბატონობას. თუ პირველი დამყარებული იყო პრივილეგიურ ელემენტებზე, მეორე კი ემყარება იმ კლასს, რომელმაც დაჰკარგა სოციალური უნარი ქონების შეძენის და დაგროვების, სახელდობ პროლეტარზე. პირველიც და მეორეც უზურპატურ ნიადაგზედ არის აგებული და არა სამართლიანობაზე. ამნაირათ უეჭველია გამარჯვება ხვდება წილად ბურჟუაზიას, რომელიც ითამაშებს მეუფების როლს და თვისი რეფორმებით გაანელებს ერთის მხრით, გადამეტებულ ყლაპიობას კაპიტალისას, და მეორეს მხრით ზედმეტ გაღატაკებას ე. ი. გაპროლეტარებას. ასეთია ახლო მომავალი. ხალხთა ლიგა, ერთად ერთი საშუალებაა დაიცვას სუვერენიტეტი ცხოველყოფილ ერისა და ჩვენ დარწმუნებული ვართ საქართველოც, როგორაც ცხოველი და კულტურის მატარებელი ერი, იქნება მიღებული ამ კონორციუმში თუ ჩვენ დროზე მივხედავთ ჩვენს საკუთარ ინტერესებს.

ვ. ზექაია.

ახალ კათალიკოზს.

ძლიერ მძიმე პირობებში უხდება მსახურება და „ტვიროვის—ტვირთვა“ მათ უწმინდესობას, ლეონიდს.

ეკლესია ყველა მხრივ შევიწროებულია, მისი მსახურნი პატივ აყრილნი, მას ერთი სასწავლებელიც არა აქვს ქონებრივად უნუგეშო...

ძნელი ტვირთია კათალიკოზობა—გოლგოთის ჯვარია...

ჯვრის ქვეშ ქრისტე დაეცა—კვირინელი შეეწია...

კირიონი დაეცა, მაგრამ არ გამოჩნდა კვირინელი, არ გამოჩნდა ისეთი ადამიანი მთელ საქართველოში, ვიზედაც შესძლებდა დაყრდნობას—უფსკრულისკენ მიმავალ ეკლესიის გემის საჭეთ-მპყრობელი...

და ჰა გემი დაიღუპა და იმსხვერპლა საჭეთ—მპყრობელიც... და არაფერი საკვირველი არ იყო:-რაც მოხდა ესე უნდა მომხდარიყო.

განა რამდენი მლოცველი გვყავდა, რომ თავის მხურვალე ლოცვით გადაერჩინა გემი...

წინაპართა ხელით მიერ ანთებული გაუქრობელი ლამპარი ჰქრება... გაწყდა ძაფი რომელიც აერთებდა ძველ და ახალ საქართველოს, რომელიც ენერგიას უნერგავდა, ძალას და ღონეს მატებდა და აძლევდა ჭირში მოთმინებას...

ათჯერ მეტი შრომა და უნარი გმართებს მათ უწმინდესობას, რომ ეკლესია განამტკიცოს, მისი ავტორიტეტი აამაღლოს ძველ საძირკველზე აავოს ახალი საყდარი გააბას ძაფი ძველთან და დისციპლინა აღადგინოს მსახურთათვის...

ბრძოლაში, როგორც ჯარში, თუ დისციპლინა არ არის, შეუძლებელია გამარჯვება—საჭიროა დისციპლინა ლვდლებშიც და ბერებშიც, რადგანაც უბრალო ჯარის-კაცნი არიან ისინი რომ ეკლესია არ დამარცხდეს ბრძოლაში...

საჭიროა შექმნას აპოლოგეტიკა... ფარ-ხმლად მიეცეს ეკლესიის ჯარს სიტყვა, თოფ-იარაღათ კალამი...

ძნელია ეს საქმე. ტანჯვაა და წამებაა ვის უნდა დაეყრდნოს ვის უნდა აჰკიდოს ჯვარი მამათ-მთავარმა, როცა დაილლება?—

Deus scit—non scimus!

ვ. ფ.

გიშრის ღამეში...

გიშრის ღამეში შეუფლება სევდა ფიქრიანს,
ცეცხლის რგოლებად ამენთება მწუხრის მირაჟი,
მზის მაყრიონებს მე მოველი ჭით გარიჟრაჟი...
ფიქრთა ლეშები, ნაწამები სადღაც მიჰქრიან...

ჰშუნვის ჭსელებში იწვის წამი და იბანდება,
სევდიან ლანდებს მირეკავენ ფერფლებად ქცეულთ,
გამხდარი ქუჩა მიასვენებს იმედებს მსხვრეულს:
„დღეს ერთი მოკვდა“, ხვალ მეორე დაიბადება“.

კოშმარი შეფოზს შავ ღამეში გიჟი და ცხელი
მწუხრის რკალებად იბნევიან ღამის ფიქრები
მოიბნევიან ურიცხვდოთ სულის ფიფქები...
გულს ჩაიქსოვა ლხენის ღმერთმა ომი ფიცხელი.

გარიჟრაჟისას ღამეს მოჰკლავს ბროლის სანთელი
გიშრის ღამეში თეთრი ფურცლით მიიჩრდილება...
ფიქრთა ლეგიონს ჩუმ ლოცვაში მიეძინება...
ამარადისებს ზღაპრულ ლოცვანს დილის ნათელი.

ლ. გუგუშვილი.

თებერვალი.
1919 წ.
თფილისი.

ახალციხის ფრონტზე.

ვ.

(პირადი შთაბეჭდილებანი).

უკანასკნელი ცდა სოციალ-დემოკრატ „მოღვაწეთა“ ახალციხეში, იმაში გამოიხატა, რომ მათ მოკრიფეს ადგილობრივი მცხოვრებლებ, რომელიც, რამდენიმე კაციდან შესდგებოდა და ფრონტზე გაისტუმრეს, მათ ეგონათ, რომ რაკი სახალხო გვარდიის სახელით მონათლეს ახლად შედგენილი მცირერიცხოვანი, რაზმი ქვეყანას იხსნიდენ განსაცდელისაგან. ახალციხის ბედი თანდათან დასასრულისკენ მიიწევდა და უკვე 11 თებერვალს ყველასათვის აშკარა გახდა ქალაქის საშიში მდგომარეობა. ქალაქს დილიდანვე მკვდრულ, ფერი ედვა. ყველა გრძნობდა, რომ საქმე ცუდათ ბოლოვდებოდა. ქ. ახლო მაღლობებიდან მტერი მოსალოდნელი გახდა. ქალაქის და საზოგადოთ მაზრის „ბატონ-პატრონთ“ არ უფიქრით ქალაქის ევაკუციაზე. ქალაქათ დარჩენ არამც თუ ადგილობრივი მცხოვრებნი, არამედ ის უდე-არალიდან და ფარეხიდან ლტოლვილებიც კი, რომელნიც რამდენიმე დღის წინად შეარაღებულ წინააღმდეგობას უწევდა მტერს და ხსენებულ სოფლებიდან ლტოლვილნი ქ. ახალციხეს შეეფარენ. მათ ეგონათ, რომ ჩვენი მთავრობის რწმუნებული მზრუნველობით მოეპყრობოდათ და გააფრთხილებდათ მაინც, რომ ქალაქში არ დარჩენილიყვნენ მტრის შემოსვლის დროს. მაგრამ არაფერი ამგვარი არ მომხდარა. პირიქით მათვისაც ვისაც ებარათ ხალხის ბედი, მხოლოდ თავისი თავი გადაარჩინეს და ხალხი კი, დასტოვეს მტრის ხელში. 11 თებერვლის საღამოს 4—5 საათზე ჯარის სხვადასხვა ნაწილებმა უკვე იწყეს უკან დახევა. აშკარა იყო, რომ აურაცხელი ქონება მტერს ხელთ უვარდებოდა, მაგრამ ამაზე ამ განსაცდელის ჟამის კი არა, როცა დრო იყო და გარემოებაც ხელს უწყობდა არავის არ უფიქრია. ჩვენ არაფერს ვიტყვით იმ სამხედრო მასალაზე, რომელიც ყოველ დამარცხებასთან ერთად იღუპება, ხოლო არ შეიძლება გულის ტკივილით არ აღინიშნოს ის აუარებ ელი სახელმწიფო სიმდიდრის დაკარგვა, რომელიც ადგილობრივ სოციალ-დემოკრატიულ ბიუროში დარჩა. ყველამ იცის, რომ ბ-მა ლეო რუხაძემ რამდენიმე ასი ფუთი შაქარი ჩამოიტანა ახალციხეში ჯითომ და ხალხისთვის, აგრეთვე ნავთი, პური და სხვა თეთრეულება, რაც მხოლოდ და მხოლოდ სოციალ-დემოკრატ „მოღვაწეთა“ წყალობით დაიკარგა. მომენტი რომ, სერიოზულ ხასიათის იყო ეს რამდენიმე დღით ადრე იყო საგრძნობელი ყველასათვის და ბ-ნ რუხაძეს აზრათაც არ მოსვლია, რომ ეს მის მიერ ჩაზიდული სახელმწიფო ქონება მაინც გამოესწრო.

მცირე ნაწილი მცხოვრებლებისა, რომელიც ნაგვიანევად გაიგეს ახალციხის მდგომარეობა თან გამოჰყვა უწესრიგოდ უკანდახეულ ჯარს. საშინელი და აუტანელი იყო მათი მდგომარეობა. ბევრი მათგანი, რომ მხოლოდ სიცოცხლე შენარჩუნებიათ სტოვებდენ ყველაფერს. ხშირი შემთხვევა იყო, რომ გზაში ნახავდით ქალებს ხელში ბავშებით, რომელნიც უსაყვედურებდენ ჩვენს მთავრობას და მათ წარმომადგენელს ახალციხეში, რომ ასეთ მდგომარეობაში ჩაყარა იგინი. 49 ვერსის მანძილზე ახალ-ციხიდან ბორჯომამდის გაისმოდა კვნეს—ტირილი ხაბრალო უდანაშაულო ბავშებისა დ ქალებსა. ბევრი მათგანი მსხვერპლი გახდა გზაში უთავბოლოდ სროლისა. ქართულ სოფლელებს კი პარლამენტის წევრი ცინცაბაძე ურჩევდათ რომ „სახალხო გვარდიაში ჩაეწერეთ და საქმესაც გამოვასწორებთო“ მაგრამ რამდენათ გამოასწორა ჯარის მოძულე და სახალხო გვარდიის მოთაყვანე ცინცაბაძე—რუხაძე—აბაშიძემ ახალციხის მდგომარეობა, ამას უკვე ვხედავთ. ახალციხე—ახალ-ქალაქის ბედი გადასწყვიტა მხოლოდ—და მხოლოდ ასეთმა უებარმა სოციალ-დემოკრატ. „პოლიტიკოსებმა“ და გაუხადა იგი ქართველ ერს თავსატეხ საკითხად. ჩვენ ვფიქრობთ, რომ ასეთ უპასუხისმგებლო „რწმუნებულებს“ თუ მაზრის „კომისრებს“ გენერალ გუბერნატორის უფლებებში, რომ არ დაენდობოდეს ხელმეორედ მთავრობა გაცილებით ემჯობინებოდა.

მ. ლ.

ბიბლიოგრაფია.

„მეოცნებე ნიამორები*)“.

ქ. ქუთაისში გამოვიდა ჟურნალი „მეოცნებე ნიამორები“. გადახედვისთანავე შეიძლება თქმა, რომ ჟურნალი პირწავარდნილი იგივეობაა „ცისფერი ყანწებისა“. იმავე ავტორებით, ლექსთა ნათესაობით, და იგივე პრეტენზიებით. სიახლე ხელოვნებისათვის მისაღებია იმდენად, რამდენადაც იგი ეროვნულ შეგრძნებათა და შემოქმედებითი წვის განცდათა უმაღლესობაში იქნება განსახიერებული. რომელიმე ხელოვნური ნაწარმოები რომ იკითხება, პირველ ყოვლისა მკითხველისათვის აშკარა უნდა ხდებოდეს, ამ ნაწარმოების იმ ერის ნებისყოფის ნათესაობა, რომელსაც ეკუთვნის ავტორი.

უოველგვარი მხატვრული შემოქმედება შიგ უნდა იტევდეს შემოქმედის თანამედროვე ეპოქის ყოველგვარობას.

ყოველი სტრიქონი ლექსისა უნდა მეტყველებდეს ჩვენში ქართულად. ლექსის ფორმა და შინაარსი ხელოვნების მხრივ მაშინ ფასდება, თუ იგი ქართული ხასიათასა და ქართულ ბუნებისაა ამ მხრივ ჩვენი დღევანდელი მდგომარეობა, მეტად უნუგეშოა.

ჩვენს ცხოვრებაში უკვე მოხდა, ლიტერატული რევოლუცია.

ეს რევოლუცია „ცისფერი ყანწებით“ იწყება. ცისფერი ყანწების პოეტები შეეცადენ ახალი ტრადიციის შექმნას, უარყვეს და დასწვეს ყოველივე.

იმედი ჰქონდათ, რომ გაიმარჯვებდენ და ამიტომ ყოველთვის პრეტენზიებს აცხადებდენ თავიანთ განუსაზღვრელ უფლებებზე საქართველოსათვის. პაოლო იაშვილი პირველთაგანი იყო ლიტერატურული რევოლუციის მოხდენის საქმეში.

მაგრამ ძველის ამფეთქებლებთ და ახალი ღმერთის მაძიებელთ საქართველოში, არც თუ ისე გამარჯვება რგებიათ.

ეს იმიტომ, რომ მათი შემოქმედება არ არის დაკავშირებული საქართველოს ნებისყოფასთან და მათ ლექსებში ვერ არის ამეტყველებული ქართული ცხოვრების სხვადასხვაობა.

„ცისფერი ყანწებით“ ჩვენ ვკითხულობთ: „ვერ-ხარნს“, „ბოდლერს“, „ბალმონტს“, „ვერლენს“, „ა. ბლოკს“ „ლაფორგს“, „გოტიეს“ და სხ.

გვესმის უცხოელ პოეტების სახელები: „ანდრეი ბელი“, „ვიაჩესლავ ივანოვი“. „ცისფერ ყანწებში“ მეტყველებენ: პარიზი, პეტერბურგი, ევროპის კაფეები და არა ქართულსახეობა, არა საქართველოს ნებისყოფა. ამ ნაკლს ალბათ გრძნობენ „ცისფერი ყანწების“ ავტორები და მიტომაც მოუხშირეს ერთმანეთის ქება—განდიდებაზე ლექსების წერას.

უკანასკნელად იბეჭდება მათი ხაალბომო ლექსები სათაურებით: „პაოლო იაშვილს“, „ტიციან ტაბიძეს“ „ვალერიან გაფრინდაშვილს“ („ოფელის ორდენის კავალერს“.) „კოლაუ ნადირაძეს“ და სხ. ეს უკვე იმას მეტყველებს, რომ ამ ლიტერატურულ პირველ რევოლუციონერების შემოქმედება საბოლოოთ ამოწურულია, თუ არ მივიღებთ მხედველობაში ბ-ნ გრიგოლ რობაქიძეს.

რობაქიძის ლექსი „უალდი პარიზში“ რომლითაც იხსნება ჟურნალი „მეოცნებე ნიამორები“ დაწერილია ჭეშმარიტი განცდით, ლექსი შიგ იტევს ფორმის მხრივ მრავალ სიახლეს და წაკითხვის დროს ხედავთ, რომ იგი დაწერილია ქართულის ხელით. თემა და თვით სათაური უცხოურია მაგრამ, ყოველი სტრიქონი ლექსია ამეტყველებულია ქართულად. რიტმი და შინაგანი მხარე ლექსისა განაპედია ფოლადით.

ყოველი რითმა, თუ ასსონანსი ლექსში ორგინალური და ახალია: „სმარაგდი“—„მარადი“—; მარმაში—გამაში—ქერუბიმს—ქიმერებს —; ხალისი—ხვალისა რასსა—რასა—; უალოდეს—უალდის“—და სხ.

ლექსში თვითეული ხელის გაქანება ჰქმნის მეტად ლამაზს ქართულ სახეებს: „ნაოოთქლი მინები—ხეირი მარადი „იხრჩობა ქეიფით სირუხე ხვალისა—;

მოჟღალთ თვალი სიგიჟეს ატარებს;—
ორპოლი ღიმილით ლხენის მთოვარე—;
მზერაში უბრწყინავს ახალი რახა—;
ეტყობა უდრდელს არას დაგიდევს—;
ზოგი თუ რას იტყვის და ზოგი რახა—;
...და მეგაზეთე ქუჩაში გარბით,—ხმამაღლა ჰყვირის—ლანდი უალდის.

დანარჩენ „ყანწელთა“ ლექსები ქართულ ხახიათს არ ატარებს და რაიმე ახალი ინტერესსაც არ იწვევს.

„ოფელიას ორდენის კავალერს“—პაოლო იაშვილი „პეტერბურგი“—ტიციან ტაბიძე „მისტიური მარულა“ ვალერიან გაფრინდაშვილი და სხ.

„ცისფერი ყანწები“-ს პოეტთა გარდა, ჟურნალში მონაწილეობენ ახალგაზრდა პოეტები „აისიდან“ შალვა კარმელი და რაჟდენ გვეტაძე. ამათზე უნდა ითქვას, რომ მეტი სიფრთხილე სჭირდებათ ლექსების წერის დროს, რომ საბოლოოდ მსხვერპლად არ გახდენ „ცისფერი ყანწებისა“. შ. კარმელს და გვეტაძეს არც თუ ისე ახასიათებსთ წამბაძველობა. ამიტომ უნდა ეცადონ საკუთარი გზის მონახვას, რადგან ეხერხებათ ლამაზათ წერა, შეუძლიათ ახალი რამის თქმაც.

აქვე დაბეჭდილია შალვა აფხაიძის წერილი „ქართული პოეზიის მომავალი პერსპექტივები“. წერილი ასე თავდება „სიმბოლიზმი ამაყი სიტყვით შეადუღებს ჩვენში პაოლო იაშვილის კერპთთაყვანისცემის პანტეიზმს. და ვალერიან გაფრინდაშვილის ქრისტიანულ სიღრმეს. და თუ მართლაც დაღლილ დასავლეთს ეპირვება გადახალისება აღმოსავლეთის მისტიციზმით და მაგიურ ქვებით, ამას შესძლებს უეჭველად გამოცდილი დოსტაქრი—საქართველო“. ეტყობა ახალგაზრდა ავტორი საბოლოდ მოქცეულა „ცისფერი ყანწების“. გავლენის ქვეშ და ქართული პოეზიის მომავალ პერსპექტივებს მხოლოდ „ცისფერი ყანწების“ ჭრელე ხმაურით ითვალისწინებს. ვალერიან გაფრენდაშვილის წერილი სონეტზე. „სონეტის პრობლემა“ ერთხელ კიდევ გვიმტკიცებს „ცისფერ ყანწების“ გადაჭარბებულ პრეტენზიებს ამა თუ იმ სახით...

ლადო მაჭავარიანი.

თფილისი.
მარტი.

*) ესტეთიურ საკითხებში „კლდის“ რედაქცია სხვადასხვა შიმართულების წერილებს მისცემს ადგილს.

ჩვენი პარტია.

სტუდენტთა ორგანიზაცია.

ორშაბითს, საღამოს 6 საათზე „კლდის“ რედაქციის ბინაზე დანიშნულია ეროვნული პარტიის თანამოაზრე სტუდენტ ვაჟთა და ქალთა კრება.

მოწაფეთა ორგანიზაცია.

სამშაბათს, საღამოს 7 საათზე „კლდის“ რედაქციაში, დანიშნულია თფილისის საშუალო სასწავლებლებში მოსწავლე ახალგაზრდობის კრება.

ორივე კრებაზე მომხსენებელია გ. ვეშაპელი.

— —

წევრთა რეგისტრაცია.

თფილისში მყოფ თანამოაზრეთა პარტიაში ჩაწერა სწარმოებს კომიტეტში („კლდის“ ბინაზე) დილის 10 საათიდან 3 საათამდის.

— —

პროვინციის ორგანიზაციებს ევალებათ მოახდინონ საჩქაროდ სრული რეგისტრაცია თავიანთი წევრებისა და სიების ახლი გამოაგზავნონ მთავარ კომიტეტში.

პროვინციის ყველა ორგანიზაციებს ევალებათ დაუყონებლივ მოაწყონ თავიანთი რაიონიდან კორესპონდენციების გზავნა პარტიის ორგანოში (გაზეთ „კლდეში“). სადაც "ორგანიზაცია არ არის „კლდის“ რედაქცია ხთხოვს პარტიის წევრთ და თანამოაზრეთ მოგვაწოდონ კორესპონდენციები. ადგილობრივი ცხოვრების შესახებ;

მუდმივ კორესპონდენტებს გაზეთი „კლდე“ უფასოდ გაეგზავნებათ.

ეროვნული ბიბლიოთეკა

უკანასკნელი ცნობები

უცხოეთის ამბები

სააგენტოს ტელეგრამები

უკრაინის ქალაქ პროსკუროვში მოხდა საშინელი დარბევა ებრაელებისა, მოკლული და დაჭრილია 300 კაცი.

— —

ადესაში მოკავშირეთა სამხედრო მატარებელს უუმბარა ესროლეს მოკლულია ორი ფრანგი ჯარისკაცი.

— —

უკრაინის ბალშევიკური მთავრობის საზავო დელეგაცია, რომელიც პარიზში ხმელეთით მიემგზავრებოდა, შვეიცარიის საზღვარს იქით არ გაუშვეს.

— —

სპარტაკის ახალი აჯანყების ჩაქრობის დროს ბერლინში 40 მილიონის შენობები და სამრეწველო დირებულებაა მოსპობილი.

— —

გერმანიის მუშების საყოველთაო გაფიცვის ერთ-ერთი მოთხოვნილება რუსეთის ბალშევიკურ მთავრობასთან შეკავშირება არის.

— —

დროებით ზავის დროს გერმანიის სავაჭრო ფლოტი მოკავშირეთა კონტროლისა და ბაირაღის ქვეშ ივლის.

— —

პარიზში ამზადებენ ბინას გერმანიის საზავო დელეგაციისთვის.

— —

გერმანიაში აარსებენ საგანგებო საემიგრაციო უწყებას, რომელიც მოაწყობს გერმანელების გადასახლებას რუსეთსა და სამხრეთ ამერიკაში.

— —

მესოპატამიაში ინგლისი თვითმართველობას აწყობს.

— —

საზავო კონფერენცია აღიარებს ფორმალურად ინგლისის პროტექტორატს ეგვიპტეზე.

— —

ინგლისი ახალ ზომებს იღებს თავის სახელმწიფოში უცხოელთა შემოსვლის შესაზღუდავათ.

კერძო ცნობები

ადესაში მყოფ ფრანგ-ინგლისელთა ჯარში დიდი ბალშევიკური აგიტაცია სწარმოებს... რუსის ბალშევიკებს საგანგებო აგიტატორებად ქალები გამოუგზავნიათ... მოკავშირეთა ჯარები უარს ამბობენ ბალშევიკებთან ბრძოლაზე; მათ წინააღმდეგ მარტო ბერძნების ჯარი იბრძვის.

საქართველოს ამბები.

საქართველოს ბიუჯეტი.

საქართველოს სახელმწიფო ხარჯები (ჩვეულებრივი) ყოველთვე 48,500,500 მანეთს უდრის.

აქედან ყოველთვე პარლამენტზე იხარჯება 174,045 მ. მთავრობაზე—77,415 მან.

შინაგან საქმეთა სამინისტროზე—4,920,762 მან.
ფინანსთა სამინისტროზე—729,101 მან.
იუსტიციის სამინისტროზე—1,522,143 მან.
საგარეო საქმეთა სამინისტროზე—80,482 მან.
სასურსათოზე—2,306,417 მან.
გზათა სამინისტროზე—9,747,835 მან.
ვაჭრობა-მრეწველობის სამინისტროზე—307,720 მ.
მიწათმოქმედების სამინისტროზე—741,637 მან.
შრომის სამინისტროზე—26,733 მან.
სამხედრო სამინისტროზე—27,676,285 მან.
(აქედან 4 მილ. გვარდიაზე).
სახელმწიფო კანტროლზე—190,425 მან.

— —

ოვ. თუმანიანის იუბილეს გამო.

გაზეთ „საქართველოს“ რედაქციამ ოვანეს თუმანიანისაგან. სამადლობელი დეპეშა მიიღო იმ მისალმების გამო, რომელიც მას რედაქციამ გაუგზავნა ტიციან ტაბიძის პირით.

დ ღ ე ს.

ქალაქის საბჭოს სხდომაა (საღამოს 8 საათზე).

— —

ქართველ ინვალიდთა კავშირის საღამოა (სახელმწიფო თეატრში).

სამხედრო სასამართლო.

გვარდიელის დახვრეტა.

სოხუმის ოლქის საველე შტაბის ცნობით, სამხედრო საგანგებო სასამართლოს განაჩენის და სოხუმის ოლქის ჯარების სარდლის დასტურის თანახმად 3 მარტს სოფელ კაჯაძეუხაში დახვრეტილ იქნა ცხენოსანთა დივიზიის გვარდიელი კონსტანტინე კარაკაშა, რომელსაც მოკლულებოდა სოფელ აძაავის მცხოვრებ სტეპენკოს გაძარცვა და მისი ქალიშვილის გაუპატიურება.

გვარდიელთა დასჯა კატორღით.

ამავე სასამართლოს დადგენილებით ძარცვა-გლეჯისათვის მიუსაჯეს 2 წლის კატორღა გვარდიელ ალექსანდრე მანიაშვილს, 6 წლის ციხე იძულებითი მუშაობითურთ ალექსანდრე მახარაძეს და ორი წლის ციხე იძულებითი მუშაობითურთ ვასილ ასკურავას.

უნტერ ოფიცრის დასჯა სიკვდილით.

3 მარტს საგანგებო სასამართლომ განიხილა საქმე უმცროს უნტერ-ოფიცრისა, ახალციხის განყოფილების მეორე ბატალიონის სასაზღვრო რაზმისა, კალანჯევისა რომელსაც ბრალდებოდა მტრის ბანაკში გაქცევა და მიუსაჯა უფლება ღირსების ახდა და სიკვდილით დასჯა.

სომხების „ინფორმაცია" ახალციხეზე

გაზეთ „ადერბეიჯან"-ში დაბეჭდილია ბაქოს სომხური საინფორმაციო ბიუროს შემდეგი პროვოკაციული ცნობა ახალციხის ამბების შესახებ.

„12 თებერვალს ბორჯომში მოვიდა ახალციხიდან გამოქცეული საქართველოს ჯარის ნაწილები. არტილერია და სალდათები მწუხარედ სხდებოდნენ პირველ შემხვედრ ვაგონებში და გარბოდნენ. მუსულმანებმა ახალციხე დაიკავეს 11 თებერვალს, საღამოს 6 საათზე ინგლისელებმა, რომლებიც იქ რამდენიმე დღის წინათ იყვნენ მისულნი, ქართველებს წინადადება მისცეს უბრძოლველად დაეთმოთ მუსულმანებისათვის ქალაქი. ინგლისელები ქალაქში ხოგჯერ ისეთ განკარგულებებს იძლეოდნენ, რომლებიც ეწინააღმდეგებოდნენ ქართველების ინტერესებს ქართველები დაეთანხმნენ ინგლისელებისათვის ქალაქის გადაცემაზე მხოლოდ მაშინ, როცა ქართულ ჯარში „პანიკა" დაიწყო. მე 4 პოლკის ჯარისკაცები პირველ გასროლისთანავე გაქცევას შეუდგნენ. იბრძოდნენ მხოლოდ ოფიცრები. მუსულმანებმა ხელთ იგდეს გერმანელების მიერ დატოვებული 4 ჯავშნიანი ავტომობილი, რამდენიმე ზარბაზნები და დიდი სამხედრო ნადავლი. მუსულმანთა ჯარში იყვნენ ოსმალთა ასკერებიც. მოსალოდნელია მუსულმანების მიერ ბორჯომის დაკავება. ხმებია, რომ ახალსოფელში ქართველების ხოცვა-ჟლეტა იყოო. ახალციხეში მუსულმანები სომხებს კარგად ეპყრობიან. 12 თებერვალს ახალციხეში წავიდა ბ. ზორთაიანი. მუსულმანებმა ახალციხეში განთავისუფლეს 20 სომეხი მღვდელი, რომელნიც დატუსაღებული იყვნენ ქართველების მიერ მუსულმან-თურქების წინააღმდეგ საბრძოლველად ორგანიზაციის მოწყობის თაობაზე.

„ახალქალაქში ლტოლვილები თავს ზედის ამარათ არიან დატოვებულნი. ერთად ერთ დახმარებას სომეხ ლტოლვილთ უწევენ მუსულმანები, რომლებიც მათ კარგად ეპყრობიან და პურსაც აძლევენ. განსაკუთრებით გამოკვეთდა სომეხ-მუსულმანთა ურთიერთი დამოკიდებულება ქართველ სომეხთა ომისა და ახალციხის უკანასკნელი ამბების შემდეგო".

ბოლშევიკები დამფუძნებელი კრების არჩევნებში

დამფუძნებელი კრების არჩევნების დროს ბოლშევიკების კავკასიის საოლქო კომიტეტს პროკლამაცია გამოუშვია, რომლითაც ხალხს მოუწოდებდნენ არჩევნებში სულ არ მიეღო მონაწილეობა. ასეთი ბოიკოტის მოწოდებები მრავლად გავრცელებულა სამეგრელოში (ზუგდიდის მაზრაში).

„ამხანაგებო, მუშებო, გლეხებო და სალდათებო!" ასე იწყებს ერთ ადგილს თავის პროკლამაციაში კავკასიის საოლქო კომიტეტი ბოლშევიკებისა, და განაგრძობს: „პროლეტარიატის და ღარიბი გლეხების პარტია, — კომუნისტური პარტია ბოლშევიკებისა მოგიწოდებთ თქვენ არ მიიღოთ მონაწილეობა არჩევნებში და აქტიური ბოიკოტი გამოუცხადოთ დამფუძნებელ კრებას", რადგან „საქართველოს დამფუძნებელი კრება იქნება მენშევიკ-ფედერალისტ-ესერ-ნაც-დემოკრატთა საღაყბო, სადაც მშრომელი ხალხის ჭირვარამზე ფარისევლურად ცრემლებს დაღვრიან და ნამდვილად კი ბურჟუაზიის და თავად აზნაურობის საქმეებს გამოაჭენაკებენო".

„ამხანაგებო! მიდით თქვენც საარჩევნო ყუთებთან, მაგრამ არა ბიულეტენების ჩასაგდებად. არამედ საერთო დადგენილების გამოსატანად, რომ თქვენ არ ღებულობთ არჩევნებში მონაწილეობას და ბოიკოტს უცხადებთ დამფუძნებელ კრებას. ეცადეთ ასეთი დადგენილება საერთო გადაწყვეტილებად გადაიქციოთ. მიიზიდეთ თქვენსკენ ყველა ამომრჩეველი, რომ ყველამ უარი სთქვას არჩევნებში მონაწილეობაზე და საარჩევნო ყუთები მხოლოდ მოხელეებმა უკანვე ცარიელი წაიღონ. ამით აასრულებთ თქვენ მოვალეობას ამ ბოიკოტით თქვენ პროტესტი უნდა განაცხადოთ დღევანდელ წყობილების წინააღმდეგ, რომ თქვენ დამსახურებული სილა უნდა გაწნათ დღევანდელ მმართველ პარტიებს"...

ქართლის მეურნეთა კრება.

გორის მაზრის მეურნეთა კრება, რომელიც მოწვეული იყო სამაზრო ერობის ინიციატივით, შესდგა 19 თებერვალს. კრება გახსნა ერობის თავმჯდომარემ მ. ახალაძემ და მიმართა კრებას მოკლე სიტყვით, რომელშიაც გაარკვია, თუ რა დიდი მნიშვნელობა აქვს მეურნეობის აყვავებისათვის თვით მეურნეთა აქტივობის და გამჭრიახობის გამოჩენას ამ საქმეში.

ამ მიზნით ერობას სურს თავი მოუყაროს ყველა ძალებს და შეერთებული ძალ-ღონით გააკეთოს მაზრაში, რაც შეიძლება მეტი საქმე. წამოყენებული იქნება საკითხები: მაზრის დაყოფა სამეურნეო უბნებად, მეურნეობის მდგომარეობა მაზრაში, გორის სამეურნეო საზოგადოება და ერობა, სამეურნეო იარაღების მიწოდება მეურნეთათვის და სხვა.

უნდა აღინიშნოს ერთი სამწუხარო მოვლენა. კრებაზე სრულებით არა სჩანდნენ ჩვენი აგრონომები, მიუხედავად იმისა, რომ ბევრს მათგანს განსაკუთრებული მოწვევის ბარათებიც მიუვიდათ.

მოხსენებას პირველ საკითხზე აკეთებს შაქრო ჯავახიშვილი. ძველ წყობილების დროს მაზრა იყო დაყოფილი 7—9 ნაწილად, ძველი დროს მოქმედ წეს-რიგის წყალობით აგრონომი ვერაფერს სახარბიელოს მაზრისათვის ვერ აკეთებდა. მომხსენებლის აზრით პირველ ხანებში მაინც გორის მაზრა უნდა დაიყოს ორ დიდ სამეურნეო ნაწილად, მტკვრის გაღმა ნაწილი და გამოღმა; პირველში უფრო ეგუება ჰყურძნის მევენახეობა და მეღვინეობა, მეორე კი — მეხილეობისათვის და მებოსტნეობისათვის არის კარგი.

ეს არის ორი თავისთავადი ნაწილები; უფრო დაწვრილებით თუ შევეხებით მაზრა კიდევ უნდა დაიყოს ორ დიდ გეოგრაფიულ ნაწილებად. ზემო და ქვემო ქართლი. ზემო ქართლში, გორის რაიონში ხვნა-თესვას აქვს ადგილი; სამაჩაბლოში, საციციანოში და საერთოდ უფრო მთებისკენ საქონლის მოშენებას ადგილი.

აქვე მომხსენებელმა წარმოადგინა მთელი გეგმა და მოსაზრება მაზრის სამეურნეო დაყოფისა.

იოსებ გულისაშვილი გამოსთქვამს აზრს, რომ დიდი მნიშვნელობა აქვს ჩვენი მეურნეობისათვის ადგილობრივ მომუშავე მეურნეს; ამათ ხელმძღვანელობა უნდათ, რასაც ჩვენ ადგილობრივი მომუშავენი მოკლებულნი ვართ. ზოგიერთი ადგილობრივი პრაქტიკა მაზრის აგრონომისათვის უსასყიდლო ინსტრუქტორობასაც გასწევს.

ალექ. ქარუმიძის აზრით მომხსენებლის გაყოფა არ შეეფერება ჩვენს მეურნეობას; საჭიროა მაზრა გაიყოს ასე: მებაღეობა, მებოსტნეობა ტიპიურის მხარეებში: ხვნა-თესვის რაიონი ... ... წყარო და ტირიფონის ველი. მევენახეობა ... მაინც ქართლში დიდი მოსავალი არა აქვს. ... ... ორ დარგს უნდა მიექცეს უმთავრესი ყურადღება. ამ ორ რაიონს: ღვედოფლის და ტირიფონის ... ესაჭიროება ... აზრები მოსარწყავად; ამას ექნება სახელმწიფოებრივი მნიშვნელობა.

მ. დიასამიძე უჭერს მხარს სპეციალიზაციის დარგებში და ამისდა მიხედვით მაზრის დაყოფასაც.

ერობის გამგეობის თავმჯდომარე ახალაძე ამბობს დაწვრილებით საკითხს და ეყრდნობა იმ დებულებას, რომ მაზრაში ორი დიდი დარგია გავრცელებული და უპირატესი: მეხილეობა და ხვნა-თესვა, ამისდა მიხედვით მაზრა უნდა დაიყოს რაიონებად სხვადასხვა მიმართულებით ბუნებრივი პირობების მიხედვით და მეურნეობის ამა თუ იმ დარგის უპირატესობის შეწყობით. აზრთა გაცვლა-გამოცვლის შემდეგ კრებამ უმრავლესობით მიიღო მომხსენებლის წარმოდგენილი გეგმა მაზრის დაყოფისა. ამის შემდეგ გამოდიან სხვადასხვა მომხსენებლები მეურნეობის სხვადასხვა დარგებზე.

ყურადღება უნდა მიექცეს ღრმად დასაბუთებულ ვრცელ მოხსენებას ალ. ქარუმიძისას, ხვნა-თესვაზე.

ქარუმიძეს მოჰყავს დაწვრილებითი ცნობები იმის შესახებ, თუ კარგი ამინდია, რა მოსავალი შეიძლება მოვიდეს ტირიფონის ველზე; გვალვიან წელიწადში კი, საშინლად მცირდება ეს მოსავალი; ამის გამო ჩერდება იმ აზრზე, რომ ეს ველი მოირწყვის არხით; მოჰყავს ისტორიული ცნობა ამ იდეის განვითარებისა; ერთგვარი ხარჯთ აღრიცხვა; გამოჰყავს ის დასკვნა, რომ ყრილობამ დაავალოს ერობამ ხელი შეუწყოს ამ არხის გაყვანას;

სოსო ედილაშვილის აზრით საჭიროა პურის მოსავლის გაუმჯობესობა: ეს შესაძლოა ხელოვნური სასუქით და ამასთანავე მიწები აუცილებლივ დამუშავებული უნდა იქნეს გაუმჯობესებული სამეურნეო მანქანებით.

ლ. დიასამიძე აგრონომებმა უნდა მიაქციონ ყურადღება იმას, თუ რომელ რაიონში რაგვარი გუთნები ივარგებს; ამასთანავე გუთნების სახნის-საკვეთები ადარ არის სოფლად; სათესი მანქანების შემოღება აუცილებლად საჭიროა, ამ მანქანების საშუალებით ერთი მხრივ შემცირდება თესლის ხარჯი საგრძნობლად, მეორე მხრივ მოსავალიც უფრო უკეთესია. ეს ჩვენ გამოცდილობით ვიცით მრავალი წლისა.

ახალაძე. ჩვენებური ხვნა-თესვა ძლიერ ჩამორჩენილია; საჭიროა გაუმჯობესებული იარაღი, დამუშავების ახალი წესი რაც შეიძლება დაჩქარებით უნდა იქნეს შემოღებული. მანქანების გამოცდა მაზრის სხვადასხვა ალაგას, საცდელი მინდვრების დაარსება, მცხოვრებელთა დაინტერესება გაუმჯობესებულ მეურნეობაში, ამით თანდათან გადავა ხალხი ახალ წეს-რიგზე. ხელოვნურ სასუქს ცოდნა უნდა მოსამზადოთ; პირველ შეძლების უმალ უნდა შემოღებულ იქნეს მორწყვა ურწყავ ადგილებისა, ეს ხსნაა მეურნეობისა. ამ მხრივ კერძო პირთა ინიციატივა ხალხისგან ხელშეწყობილი უნდა იქნას, ამასთანავე ერობა ეცდება ტირიფონის არხის გაყვანაზე იმ თანხიდან, რომელიც სათონდო მიწებს შეხვდება წილად.

მებაღეობა-მევენახეობაზე მოხსენებას აკეთებს იოსებ ედილაშვილი. მომხსენებელი ამტკიცებს, რომ ჩვენ მაზრაში შესაძლებელია მევენახეობის კულტურაც რიგიან სიმაღლეზე დავაყენოთ; ეს მაღლა აწევს მხარეს ეკონომიურად და დიდი შემოსავლის წყაროც იქნება. აგრეთვე ლამაზი ნიადაგი ხელს უწყობს მაზრაში ბაღების გავრცელებასაც: ევროპიული ჯიშები შესანიშნავ ნაყოფს იძლევიან. თეთრმა კალვილმა ბევრი შეამკო თავისი უნაყოფობით, მაგრამ ეს უცოდინარობის და უწამლობის შედეგია: იმის შემდეგ რაც ჩვენ რაციონალური წამლობა დავიწყეთ ზოგიერთ ბაღებში, დიდი გაუმჯობესობა მივიღეთ. ამიტომ მევენახეობას და მეხილეობა მებოსტნეობას დიდი ყურადღება უნდა მიექცეს გორის მაზრაში.

გორთამაშვილი. მე მოვაგონებ კრებას, რომ მაზრაში იყო ორი ინსტრუქტორი მევენახეობისა, მათ ერთგვარი ამოკვლევები აქვთ მთელ მაზრაში: ეს კომიტეტები შეიძლება მოისპოს, ამიტომ ერობა უნდა ეცადოს ამ მასალების ხელში ჩაგდებას.

ახალაძე. უმთავრესი ყურადღება უნდა მიექცეს ჯიშების ცდას, როგორც ხილის, ისე ვაზის. ამ მიზნით სხვადასხვა ალაგას საჭირო იქნება საცდელი მინდვრები. წამლობას დიდი ყურადღება უნდა მიექცეს; შესწავლა ამ დარგებისა ყოველ მხრივ უნდა მოხდეს: მაღა ხეხილი თუ მაღალ ტანიანი ხეები ეს სადავო საკითხია: ერთიც და მეორეც უფრო შესაფერია ჩვენი ქვეყნისთვის.

მეფუტკრეობაზე მოხსენებას აკეთებს ლ. დიასამიძე. ძლიერ ცოტა ყურადღებას აქცევენ ამ დარგს. ამ დარგს, განსავითარებლად საჭიროა გაიყოს ორ ნაწილად. ზემო და ქვემო ქართლი, პირველი უფრო ნაკლები ხარისხისაა თაფლი, ვინაიდან იქ მთიანი ადგილია და თოვლი იცის; უფრო კარგი ღირსებისაა ქვემო ქართლის თაფლი. თანდათან მეფუტკრეები გადადიან უბრალო სკებიდან ჩარჩოიან სკებზედ რომლებშიაც ყურადღების ღირსია დოდანის. ამან თავის ნაყოფი გამოიღო. გამოცდილობით გეტყვით, რომ მე ჩემს საფუტკრეში შემოსავალი მაქვს სკაზე 32 გირვანქა თაფლი. გამოცდილობამვე მიჩვენა, რომ საჭიროა მძლავრი და ღონიერი სკების ყოლა და მეფუტკრე არ უნდა გამოსცვალოს ერთი სკიდამ მრავალი ნაყარის გამრავლებამ ყველა სკებში დოდან ბლატის სისტემა უფრო სასურველია ჩვენი მხარისათვის.

მებოსტნეობაზე მოხსენებას აკეთებს გორთამაშვილი, იმის აზრით ჯერ ეხლა, როდესაც ეს დარგი მეურნეობისა ეს, პირველ ყოფილ მდგომარეობაშია, მაზრიდან გადის ნახევარ მილიონამდე ფუთი მარტო კომბოსტო. საჭიროა სხვა დარგებთან ერთად ამ დარგსაც ჯეროვანი ყურადღება მიექცეს თესლის მიწოდება მცხოვრებთ და სხვა რიგ დარიგებას ერობისაგან მაზრა სულის დგმასავით მოელის. კარგი იქნება მოწოდებითაც მიმართავდეს ერობა მეურნეებს თესლეულობას მოყვანის შესახებ. ამ ჟამათ კი საითხლეთ ორი ვაგონი მაინც დასჭირდება ქართლის მაზრას.

კრებამ გაითვალისწინა აგრეთვე მაზრაში გავრცელებული საქონლის ჭირი და მასთან ბრძოლის საშუალებანი. ილებენ ახალაძის წინადადებას გაეგზავნოს ქუთაისის სადგურს შრატის დასამზადებლად რამდენიმე სული საქონელი.

სამეურნეო იარაღის დარიგება მიწოდებას სოფლად, კრებამ სასურველად სცნო თავის დროზე მიაქციოს ყურადღება ერობამ, რიგზე დროს სრულ საჭირო იარაღი და იაფად შეწონილად განაწილოს გამოწერილი მანქანები.

სამეურნეო საზოგადოებასა და კრობზე მოკლე მოხსენებას აკეთებს შაქრო ჯავახიშვილი ეს საზოგადოება დაარსდა ოდესღაც ზეიმით. პირველ ხანებში დიდი სარგებლობა მოუტანა მცხოვრებთათვის და დღეს სულ მთლად მიეყრუებულია. შიგ გაბატონებულია, უმთავრესად მოვაჭრენი, რომელნიც მთავარ ყურადღებას აქცევენ კრუპას და სამანუფაქტურო მანქანა გაყიდვას და არა სამეურნეო იარაღებს. საჭიროა მასალებს. კრება გამოსთქვამს სურვილს ეს საზოგადოება დაუბრუნდეს თავის სიმაღლეზე და შეუწყოს ხელი მეურნეებს, თესლეულობით, წამლებით, წიგნაკებით და სხვა. დაევალოს მოწვევის ამ საზოგადოების კრება მეურნეობის რაც შეიძლება ბევრი მეურნეების დღე ... კრებისა.

კრების მდივანი პ. ეფრემიძე (საერ.)

კორესპონდენცია

იმერეთიდან

სოფ. ხოიტოული (შორაპნის მაზრა).

შორაპნის მაზრაში ძალიან გახშირდა გადამდები ავადმყოფობა.

ჯერ ინფლუენციამ იმსხვერპლა მრავალი ხალხი, ახლა მას მოყვა ხშირება (წინწკლებიანი ტიფი) და მუსრსავლებს.

ხალხს ესეც ინფლუენცია ჰგონია, არ ერიდება და საშინლად ვრცელდება — მკვდრების მარხვას ვეღარ აუდიან სოფლებში.

ამ გარემოებას აქ არც ადმინისტრაცია და არც კერძო პირი ყურადღებას არ აქცევს და ხალხს არსაიდან დახმარება არა აქვს.

ამავე დროს მცხოვრებთ ახდევინებენ ფულს საქონლის ჭირის წინააღმდეგ საბრძოლველად.

ნუ თუ დღეს კაცის სიცოცხლე პირუტყვის სიცოცხლესთან შედარებით მაინც არ ფასდება?!

ზემოური.

სოფ. ზედა-ილემი (შორაპნის მაზრა). დღემდის კარგ პირობებში იმყოფებოდა კულტურის მხრივ. აქ არსებობდა წიგნსაცავ-სამკითხველო, კოოპერატიული სავაჭრო და ორკლასიანი შკოლა. პირველი ორი დაწესებულებისაგან ზოგიერთ მცხოვრებთა გულცივობით და უინიციატივობით, ფაქტიურად თითქმის აღარ არსებობენ. შკოლა კი, რომელიც ხსენებულ სოფელში არსებობს თითქმის ორმოცდა ხუთი წელი, ამ ბოლო დროს გადატანილი იქნა სოფ. ქვედა-ილემში და ამით საშუალება მოისპოთ ადგილობრივ მცხოვრებთ, რომ თავიანთი შვილებისათვის წერა-კითხვა მაინც ესწავლებინათ. როგორც გამოირკვა შკოლის გადატანის საკითხი გადაუწყვეტია საოლქო ინსპექტორს ბ-ნს გავაშელს ვილაც უპასუხისმგებლო პირის ჩაგონებით. ბ-ნს გავაშელს არ გაუთვალისწინებია ადგილობრივი პირობები და ჩვეულებრივი „ბძანებით" მოუხდენია განკარგულება შკოლა წაერთმია არამც თუ მარტო სოფ. ზედა-ილემის მცხოვრებლებისათვის, არამედ იმ ორი მეზობელი სოფლებისათვის, სოფ. ბორისა და იგოეთისა, რომელთა მცხოვრებლებიც დაარსებიდანვე სარგებლობდენ ხსენებული შკოლით. ამ გარემოებით მცხოვრებლები დიდათ აღელვებულნი არიან. და სათანადო ზომების მიღებასაც ჰპირობენ.

საერთოდ უნდა ითქვას, რომ ბ-ნ გავაშელის განკარგულება პირდაპირ ეწინააღმდეგება დღევანდელ სახელმწიფოს პრინციპს, სწავლა-განათლების მხრივ. ნაცვლად იმისა, რომ ხელი შეუწყონ ხალხის სურვილს განათლების საქმეში იმასაც კი ართმევენ, რითაც ორმოცდა ხუთი წლის განმავლობაში სარგებლობდა ხსენებული სამი სოფელი.

მიწის მუშა.

რედაქტორი გრიგოლ ეეშაპელი.

მატარებლების მიმოსვლა

(11 [illegible]-დან)

მიდის ტფილისიდან

ფოთში:

ჩ. № 1 სასწრაფო საღამ. 7 საათ. 30 წ.
ხაშურიდან — ღამის 10 ს. 52 წ.
შორაპნიდან — ღამის 1 ს. 34 წ.
სამტრედიიდან — დილის 3 ს. 50 წ.
ფოთში — დილის 5 ს. 50 წ.
პლაცკარტის ფასი ყველა ვაგონში 20 მან.

ჩ. № 3 სამგზავრო დილის 10 ს. 30 წ.
ხაშურიდან — დღის 3 ს. 08 წ.
შორაპნიდან საღამოს 6 საათ.
სამტრედიიდან — საღ. 8 ს. 34 წ.
ფოთში — ღამის 10 ს. 45 წ.
პლაცკარტის ფასი ყველა ვაგონში 10 მან.

ქუთაისში:

ჩ. № 9 სამგზავრო საღამოს — 10 ს. 30 წ.
ქუთაისში მივა დილის 7 ს. 21 წ.
პლაცკარტის ფასი ყველა ვაგონში 5 მან.

ბორჯომში:

№ 19 სამგზავრო დილის 8 ს. 30 წ.
გაივლის საღამოს 6 საათ. 30 წ.
ბორჯომში მივა საღამოს 9 ს. 27 წ.
პლაცკარტის ფასი ყველა ვაგონში 5 მან.

ბაქოში:

ჩ. № 4 საფოსტო დილის 11 ს. 10 წ.
ჩ. № 8 სამგზავრო განსაკუთრ. დილის 3 ს. 35 წ.
ჩ. № 6 სასწრაფო ლუქსი დღე საღამოს 9 ს. ... პლაცკარტის ფასი I კლ. 60 მ. II კლ. 40 მ. III 20 მ.

ერივანში:

ჩ. № 4 საფოსტო დილის — 1 საათ. 40 წ.

მცხეთაში:

ჩ. № 61 დილის — 7 საათ. 37 წ.
ჩ. № 63 — ღამის 3 ს.

მოდის ტფილისში

ფოთიდან:

ჩ. № 2 სასწრაფო დილის 9 საათ. 11 წ.
ფოთიდან გამოვა ღამე 11 ს.
ჩ. № 4 საფოსტო საღამოს 8 საათ. ფოთიდან გამოვა დილის 7 ს. 40 წ.

ქუთაისიდან:

№ 12 დილის — 8 ს. 15 წ.
ქუთაისიდან გამოვა საღ. 10 ს. 53 წ.

ბორჯომიდან:

№ 20 დილის — 7 ს. 20 წ.
ბორჯომიდან გამოვა ღამის 12 ს. 46 წ.

ბაქოდან:

ჩ. № 3 საფოსტო დილის — 4 ს. 30 წ.
ჩ. № 5 სამგზავრო — 7 ს.
ჩ. № 7 სამგზავრო განსაკუთრ. დილის 8 ს. 30 წ.
ჩ. № 5 პლაცკარტიანი: პლაცკარტის ფასი I კლ. 60 მ., II კლ. 40 მ. III კლ. 20 მ.

[illegible] და ყარსიდან:

ჩ. № 3 საფოსტო დილის — 11 ს. 30 წ.

ამათ გარდა კვირა უქმე დღეებში

მცხეთიდან.

№ 62 დილის — 11 ს. 10 წ.
№ 64 საღამოს — 7 ს. 20 წ.

ახალი წიგნი.

სამინისტროს მიწათ-მოქმედების წიგნთ საცავში იყიდება ახლად შედგენილი და გამოცემული წიგნი: „Сборникъ законовъ, инструкцій по Министерству Земледѣлія", შედგენილი მიწად-მოქმედების მინისტრის იურისკონსულტის ნაფიცი ვექილის ლ. გ. ასათიანის მიერ.

ფასი ერთი ცალისა 7 მანეთი.

ექიმი დ. ჯავახიშვილი

იღებს ბავშვთა და შინაგან სნეულებიან ავადმყოფთ ყოველ დღე საღ. 4—6 საათამდე. ბინა ვერა, გუნიის ქ., № 14, ტელ. 14—60.

ქართველთა ამხანაგობის სტამბა, გოლოვინის პრ. № 26 ტელეფონი 4—73.